دامەزرانی کۆماری کوردستان لە چوارچێوەی ئێرانێکی دێموکراتیکی فیدراڵ‌دا

کوردستان

www. kurdistanukurd.com

ژمارە: ٤٩٣

هەینی ١٥ی خەرمانانی ١٣٨٧ ـ ٥ی سێپتامبری ٢٠٠٨ـ ١٥٠ تمەن

ئۆرگانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

سیاسی

پشتیوانی لە مانگرتنی بەندییە سیاسی و مەدەنییەکانی کوردستان دەکەین

سیاسی

کوشتاری بەکۆمەڵی زیندانییە سیاسییەکان لوتکەی پاکتاوکردنی جیابیران

کوردستانی

عێراق: گەڕانەوە بۆ دواوە؟

ئازاد

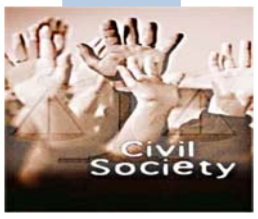

دەمڕاستەکانی خەباتی مەدەنی بۆچی بێدەنگن؟

مانگرتن درێژەی هەیە

خەبات لە نێو بەندیخانەدا مزگێنیدەری ئاسۆیەکی گەش

عەولا بەهرامی

لە ڕێکەوتی ٤ی خەرمانانەوە(لە بیست ساڵەی کوشتاری بە کۆمەڵی بەندییە سیاسەکان دا) زیاتر لە ١٠٠ بەندی سیاسی‌و مەدەنیی کورد لە بەندیخانەکانی ڕێژیمی ئیسلامی‌دا بە شێوەیەکی هاوئاهەنگ‌و هاوکات مانگرتنێکی سەرانسەرییان وەڕێ خستوە. ئەم مانگرتنە سەرانسەرییە کە نیشانەی هاوپێوەندی‌و هاوخەباتیی قووڵی خەباتکارانی نێو چاڵەڕەشەکانی ڕێژیمە دوای ئەوەی دەستی پێ‌کرد کە لە یەك ساڵ‌و نیوی ڕابردوودا ڕەوتی سەرکوت لە کوردستان لە چاو چەند ساڵ لەوەپێش زۆر توندتر بووەو لەو ماوەیەدا سەدان کەس لە چالاکانی سیاسی‌و مەدەنی، ڕۆژنامەنووسان، چالاکانی مافەکانی ژنان‌و خوێندکارانی کورد دەستبەسەر کراون، خراونەتە ژێر ئازارو سووکایەتی‌و حوکمی زۆر زاڵمانەیان بە سەردا سەپاوەو نزیکەی دە کەسیان حوکمی ئێعدامیان بە سەردا سەپاوە.

ئەم مانگرتنە کە بەر لە هەر شتێك نیشانەی درێژەی خەبات‌و ناڕەزایەتیی چالاکان‌و تێکۆشەرانی کوردە، هێندێك تایبەتمەندیی هەیە کە پێویستە ئاماژەیان پێ بکەین. یەکەم بەندییە سیاسی‌و مەدەنییەکانی کورد بەم مانگرتنەیان ئەم ڕاستییە دەخەنە بەر چاوی کاربەدەستانی ڕێژیمی ئیسلامی کە میتۆدی سەرکوت لەوانەیە لە کورت ماوەدا بێتە هۆی لاوازیی خەباتی ئازادیخوازانەی ئەوان‌و کۆمەلانی خەڵکی کوردستان‌و ئێران، بەڵام بە دڵنیاییەوە، میتۆدێکە سەرەڕای هەموو تایبەتمەندییە نامرۆڤانەو دڕندانەکانی، چیتر ناتوانێ کارتێکەریی دڵخوازی لە سەر تێکۆشەرانی ڕێگای ئازادی هەبێ. ئەوان بەم پەرچەکردارە سەردەمیانەو شۆڕشگێڕانەیان ئەم پەیامە بە خەڵکی مافخوازی کوردو هەموو تێکۆشەرانی ڕێگای ئازادی‌و مافە نەتەوەییەکانی دەدەن کە تەنانەت دەکرێ لە بەندیخانەی کۆنەپەرستیش دا دژی سەرەڕۆیی‌و لە پێناوی ئامانجە مرۆیی‌و پێشکەوتنخوازانەکان دا درێژە بە خەبات بدرێ.

دووەم ئەم مانگرتنە ـ سەرەڕای بێدەنگیی دەمڕاستە شۆڤینیستەکانی خەباتی مەدەنی لە ئاستی سەرانسەری دا ـ لە نێو کۆمەڵگای کوردستان‌و میدیای جیهانی‌دا ڕەنگدانەوەیەکی باشی هەبووەو توانیوویەتی پشتیوانی‌و پشتگیری کۆمەلانی خەڵکی کوردستان‌و کۆڕو کۆمەڵە مرۆڤدۆستەکان لە ئاستی نێونەتەوەییش دا وەدەست بێنێ‌و ئەمەش بە دەستکەوتێك بۆ بزووتنەوەی ئازادیخوازانەو نەتەوەیی ڕۆژهەڵاتی کوردستان دەژمێردرێ.

مانگرتنی بەندییە سیاسی‌و مەدەنییەکان‌و بە گشتی ئەم بزاڤە ناڕازیانەو مافخوازانەیەی کۆمەڵگەی ڕۆژهەڵاتی کوردستانی گرتۆتەوە، هەر چەند وەك هەر بزووتنەوەیەکی مافخوازانەی نێو سیستەمە داپڵۆسێنەرو دژە ئازادییەکان نرخی گرانی دەوێ، بەڵام ئاسۆیەکی پڕ دەسکەوت‌و گەشەداری لێ بەدی دەکرێ. ئەوش لە لایەك بۆ گشتگیر بوون‌و وشیارانە بوونی ئەم بزووتنەوەیە دەگەڕێتەوەو لە لایەکی دیکەشەوە لە بەردەوامی‌و شێلگیر بوونی پێشڕەوان‌و تێکۆشەرانی نێو بزووتنەکەوە سەرچاوە دەگرێ.

ئەو مانگرتنەی بەندییە سیاسی و مەدەنییەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە ڕێکەوتی ١٠ی خەرمانانەوەو لە بەرەبەری بیستەمین ساڵڕۆژی کوشتاری بە کۆمەڵی بەندییە سیاسییەکان لە ساڵی ١٣٦٧دا لە بەندیخانە جۆراوجۆرەکانی وەك سنە، ورمێ، مەهاباد، تاران، سەقز، کەرەج و ... دەستی پێ کردوە، تا ئامادەکردنی ئەم هەواڵە بەردەوامە. لەو مانگرتنەدا کە زیاتر لە ١٠٠ کەس لە بەندییە سیاسی و مەدەنییەکانی کورد بەشدارن، مانگرتووان بە خۆبواردن لە خواردن دەیانهەوێ وێڕای ناڕەزایەتیی نیشاندان لە دۆخی نالەباری بەندیخانەکانی ڕێژیمی ئیسلامیی ئێران، سەرنجی بیروڕای گشتی بۆ ئەم دۆخە نالەبارو نامرۆڤانەیەو بە تایبەتی دۆخی چالاکانی سیاسی و مەدەنیی کورد ڕاکێشن.

جێگای ئاماژەیە کۆمیتەی هاوئاهەنگیی مانگرتنەکە لە ڕاگەیەنراوێك دا وێڕای ئاماژە بە دەست پێ کردنی مانگرتنەکەو ئامانجەکانی، مەرجەکانی مانگرتووانی بۆ کۆتایی پێ هێنان بە مانگرتنەکە بەم شێوەیە باس کردوە:

١ـ داننان بە ناسنامەی سیاسی و مەدنیی بەندکراوان و هەڵسوکەوتی شەڕافەتمەندانە لەگەڵ ئەوان

٢ـ پێداچوونەوە بە حوکمی ئێعدامی بەکۆمەڵی بەندکراوان و ڕاگرتنی بە پەلەی بڕیاری جێبەجێ کردنی حوکمی ئێعدامەکان

٣ـ کۆتایی‌هێنان بە ئەشکەنجەو ئازارو هەڵسوکەوتی دژە مرۆیی لەگەڵ بەندکراوان دا

٤. کۆتایی‌هێنان بە هەڵاواردن لە نێو بەندکراوانی مەدەنی و سیاسی و هەروەها کۆتایی‌هێنان بە دوورخستنەوەی زیندانیان و باشترکردنی بارودۆخی ئەوان

٥. بەندکراوانی سەرانسەری ئێران بە بێ هیچ لەمپەرێك بکەونە ژێر چاوەدێریی ڕێکخراوەکانی داکۆکی لە مافی مرۆڤ و ڕێکخراوە نێونەتەوەییەکان

٦ـ پێکهێنانی چاکسازی لە دەسەڵاتی دادوەری دا

مانگرتنی بەندییە سیاسی و مەدەنییەکان لەگەڵ پشتیوانیی بەشێکی بەرچاو لە حیزب و ڕێکخراوە سیاسییەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان، ڕێکخراوەکانی داکۆکیکاری مافی مرۆڤ و ... بەرەوڕوو بووە. جیا لەمانە لە شاری سنە ژمارەیەکی زۆر لە چالاکانی بوارە جۆراوجۆرەکان و بنەماڵەی بەندییە سیاسییەکان بە کۆبوونەوە لە بەردەم دادگوستەریی ئەم شارە لە لایەك و گرتنی ڕۆژووی سیاسی بەرانبەر هەڵسوکەوتی دەزگا ئەمنییەتیەکان و کاربەدەستانی ڕێژیمی ئیسلامی....

٤

• مانگرتنی سەرانسەریی زیندانیانی سیاسی و مەدەنیی کورد

٦٠ لە ١٠٠ی گیراوەکانی بەندیخانەی ناوەندیی سنە گیرۆدەی مادەی هۆشبەرن

٢

ئەمنێستی ئینتێرناسیۆنال یادی قوربانیانی کارەساتی خەرمانانی ١٣٦٧ی بەرز ڕاگرت

٤

حوکمی ئێعدامی عەدنان حەسەن پوور هەڵوەشایەوە

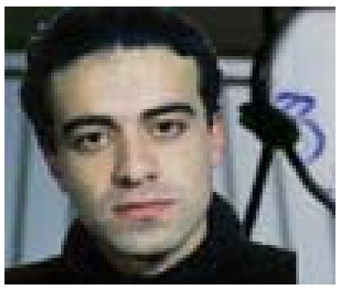

حوکمی ئێعدامی ڕۆژنامەوانی کورد عەدنان حەسەن پوور لە لایەن دیوانی بەرزی وڵات هەڵوەشایەوەو بۆ پێداچوونەوەی دۆسیەکەی ڕەوانەی یەکێکی دیکە لە لقەکانی دادگای شۆڕشی شاری سنە کراوەتەوە.

هەڵوەشانەوەی حوکمی ئێعدامی عەدنان حەسەن پوور لەلایەن ساڵح نیك بەخت پارێزەری ناوبراوەوە ڕاگەیەنرا. نیك بەخت لەم بارەیەوە ڕاگەیاند کە دیوانی بەرزی وڵات تاوانی شەڕ لەگەڵ خودای لە سەر عەدنان حەسەن پوور لابردوەو بڕیارە لە سەر تاوانی دیکە لە لقی یەکی دادگای شۆڕشی شاری سنە دادگایی بکرێ.

جێی وەبیرهێنانەوەیە حوکمی ئێعدامی ئەو ڕۆژنامەنووسە کوردە پاییزی ساڵی ڕابردوو لەلایەن دیوانی بەرزی وڵاتەوە پشتڕاست کرابۆوە، بەڵام لەگەڵ ناڕەزایەتییەکی بەربڵاوی نێوخۆیی‌و نێونەتەوەیی ڕووبەڕوو بووەوە.

لە ڕێورەسمێکی تایبەتدا پێشوازی لەتێکۆشەری دێرین بابا عەلی مێهرپەروەر کرا

ڕێکەوتی ١٢ی خەرمانان تێکۆشەری ناسراوی ڕۆژهەڵاتی کوردستان، بەڕێز باباعەلی مێهرپەروەر لە بنکەی دەفتەری سیاسیی حیزبی دێموکراتی کوردستان لەلایەن سەدان کەس لە کادرو پێشمەرگەو ئەندامانی ئەو حیزبەوە پێشوازی لێکرا.

لە کۆبوونەوەیەکدا کە بەم بۆنەیەوە پێکهاتبوو، سەرەتا بەڕێز کەماڵ کەریمی ئەندامی دەفتەری سیاسیی حیزب لە وتەیەکی کورتدا بە نوێنەرایەتیی ئەندامان‌و کادرو پێشمەرگەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان بە بۆنەی گەڕانەوەی بۆ کوردستان بە گەرمی بەخێر هاتنەوەی کرد. پاشان باسی لە کەسایەتیی شۆڕشگێڕانەی کاك باباعەلی کردو ڕۆڵ‌و دەوری ناوبراوی لەو پلە تەشکیلاتی‌و بەرپرسایەتییە جۆراوجۆرانەدا کە تا ١٥ی سەرماوەزی ١٣٨٥ لە حیزبی دێموکراتی کوردستان دا هەیبووە بەرز نرخاند. دواتر بەڕێز باباعەلی مێهرپەروەر وتەیەکی کورتی پێشکەش بە ئامادەبووان کرد. بەڕێز مێهرپەروەر سەرەتا بە ناوی خۆی‌و ئەندامانی بنەماڵەکەیەوە سەرەخۆشیی لە بنەماڵەو کەس‌و کارو هاوسەنگەرانی شەهیدانی تازەی گەلەکەمان، شەهیدان شێخ غەریب حەسەنی، هەمزە سارتکەیی، قادر نەزمی‌و قادر قادری کرد. پاشان سپاسی ئامادەبووان‌و دەفتەری سیاسی‌و بەڕێز ماموستا عەبدوڵڵا حەسەنزادەی بە بۆنەی ئەو پێشوازییە گەرمە کردو خۆشحاڵی خۆی بە ئامادەبوون‌و گەڕانەوەی بۆ نێو کۆڕی هاوڕێیان‌و ئازیزترین کەسانی خۆی دەربڕی. کاك باباعەلی لە درێژەی وتەکانیدا وێڕای بەداخ بوونی بۆ ڕووداوی دوو لەت بوونی حیزبی دێموکرات هیوای خواست کە ئەو وەزعە هەرچی زووتر کۆتایی پێ بێ‌و هەموو لە دەوری یەکتر کۆببینەوەو وتی: ئێستا زۆر بە داخم کە بەشێک لە هاوڕێیان لێرە نابینم.

ئۆباما: بژێرەی سەربازی دژی ئێران لە سەر مێزە

بارك ئۆباما، کاندیدای حیزبی دێموکرات بۆ هەڵبژاردنی سەرۆك کۆماریی ئەمریکا ڕۆژی پێنج شەممە (١٣ی خەرمانان) ڕای گەیاند دەسڕاگەیشتنی ئێران بە چەکی ناوکی قەبووڵ ناکرێ.

ئەو کە لەگەڵ ڕایەڵکەی تلویزیۆنیی فاکس نیۆز وتوویژی دەکرد هەروەها گوتی: "ئەگەرچی وتوویەتی پێشنیاری وتوویژ بە ئێران دەکا بەڵام هەرگیز لەم بوارەدا ڕێگا چارەی سەربازیی لەسەر مێز لانەبردوە. ئۆباما لە درێژەدا گوتی کە دەسڕاگەیشتنی ئێران بە چەکی ناوکی ڕەوتی یارییەکە دەگۆڕێ. ئەو پێشتر لە ڕەوتی ململانێی هەڵبژاردن دا لە هەرێمی ئایۆوا گوتبووی: جیهان دەبێ بە شێوەیەکی لێبڕاوانە سەبارەت بە بەرنامەی ناوکی گوشار بۆ ئێران بێنێ، بەر لەوەی ئیسرائیل هەست بەوە بکا کە دەبێ بۆ خۆی کارێك بکا.

٦٠ لە ١٠٠ی گیراوەکانی بەندیخانەی ناوەندیی سنە گیرۆدەی مادەی هۆشبەرن

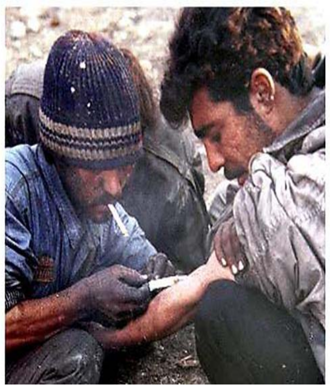

مامەڵە کردن بە مادە هۆشبەرەکان لە نێو بەندیخانەی ناوەندیی شاری سنە گەیشتۆتە ئاستێکی بەرزو نزیکەی ٦٠ لە ١٠٠ی بەندکراوان گیرۆدەی مادە هۆشبەرەکانن.

بە پێی ئەو زانیارییانەی بە "کوردستان" گەیشتوون، چەندین مادەی هۆشبەر بە ئاسانی لە چەند رێگاوە دەهێنرێتە نێو بەندیخانە.

بە پێی ئەم هەواڵە مادەی هۆشبەری "کراك" کە لە مەترسیدارترین جۆری مادە هۆشبەرەکانە لە ئێستادا لە نێو بەندیخانەی ناوەندیی شاری سنە مامەڵەی پێ دەکرێ و کەڵکی لێ وەردەگیرێت.

سەرچاوەیەکی ئاگادار سەبارەت بەو رێگایانەی کە ئەو مادە هۆشبەرانەیان پێ دەهێنرێتە نێو زیندان بەم جۆرە بۆمان دوا:

١ ـ هەندێ لە پێرسۆنێلی بەندیخانە بە چەندین شێواز مادەی هۆشبەر دەگوازنەوە بۆ ناو بەندیخانە، بۆ نموونە: کورت خایەن بۆ ماوەی ٢ تا ٨ کاتژمێر بە بیانووی چارەسەر کردنی نەخۆشی هەندێ لەو بەندییانەی کە لە باری ئاکارەوە لە ئاستێکی زۆر نزم دان، دەگوازنەوە بۆ دەرەوەی بەندیخانەو لە گەڕانەوەیان دا مادەی هۆشبەر دەکڕن و دوایی بە پارەیەکی زۆر زیاتر لە نێو بەندییەکاندا دەیفرۆشن.

٢ـ هەندێ لە بەندییەکان کە بۆ پشوودانی چەند رۆژە دێنە دەرەوەی بەندیخانە، مادەی هۆشبەر بە شێوەی "ئاو بەندی کراو" دەگوازنەوە بۆ نێو زیندان و لەوێ دەیفرۆشن.

شیاوی باسە، بە پێی کەمی تێچووی بەشی خواردەمەنی بەندکراوەکان و فراوانی مادە هۆشبەرەکان، دەست کورتی زۆرێك لە زیندانیان کەش و هەوای بەندیخانە لە باری فەرهەنگی و ئاکارەوە دابەزیوە.

بە چەشنێك کە فرۆشتنی مادەی هۆشبەر، سیخوڕی لە سەر بەندکراوان (بە تایبەت بەندییە سیاسییەکان) لە لایەن هاوبەندەکانیانەوەو هەروەها کردەوەی دژەئاکاری "لەوات" بە زەقی لە نێوان بەندییەکاندا دەبینرێت.

بە پێی ئەو زانیارییانەی سەرچاوەیەکی ئاگادار، لەم پەیوەندییەدا نە تەنیا هەنگاوێك بۆ چارەسەر کردنی کێشەکە لە لایەن بەرپرسانی بەندیخانەوە هەڵناگیردرێت، بەڵکوو هەوڵ بۆ لەبارتر کردنی وەها بەستێنێك زۆرتر دەدرێت.

بەم بۆنەوە بارودۆخی بەندییە سیاسییەکان، لەبەر ئەوەی تێکەڵ بە بەندییە ئاساییەکانن زۆر خراپەو لە مەترسی دان.

دابەزینی کەیفیەتیی خواردەمەنی بەندکراوانی بەندیخانەی ناوەندیی شاری سنە

بڕی تێچووی بەشی خواردەمەنی هەر بەندکراوێك لە بەندیخانەی ناوەندیی شاری سنە لە بڕە پارەی ١ هەزار تمەنەوە کەمکراوەتەوە بۆ ٤٥٠ تمەن لە رۆژێکدا.

بە پێی هەواڵی سەرچاوەیەکی ئاگادار، ئەم کارە بۆتە هۆی ئەوەی کەیفیەتی

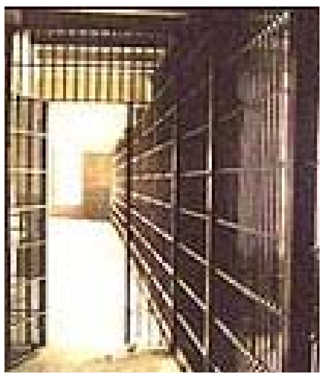

خواردەمەنی بەندییەکان تا ئاستێکی زۆر دابەزی و ئەم کردەوەی بەرپرسانی بەندیخانەی شاری سنە ماوەی دوو مانگی بە سەردا تێپەڕ دەبێ.

جێی ئاماژەیە ئەم بابەتە تا ئێستا چەندین جار ناڕەزایەتی بەندکراوانی لێکەوتووەتەوە.

عەلی شاکری خوی لە دەست ئازارو ئەزیەتیی کۆماری ئیسلامی زگار کرد

چالاکی سیاسی کورد عەلی شاکری خەڵکی دێولان، ئەندامی ئەنجومەنی ئەدەبیی لەیلاخ‌و خوێندکاری ساڵی ٢ی زانستە کۆمەڵایەتییەکانی زانکۆی پەیامی نووری شاری سنە، پاییزی ١٣٨٦ بە تاوانی هاوکاری لە گەڵ حیزبی دێموکراتی کوردستان‌و هەوڵدان دژی ئەمنییەتی نەتەوەیی ئێران، لەلایەن کۆماری ئیسلامییەوە گیراو رەوانەی زیندانی قوروە کرا. عەلی شاکری پاش ئەشکەنجەو ئازارێکی زۆر، حوکمی ٢ ساڵ‌و ٦ مانگ زیندانی بە سەردا سەپێندرا. ناوبراو پاش ماوەیەك زیندانی بە زەمانەتی ماڵی ئازاد کرا. ماوەیەك بە نهێنی لە رۆژهەڵاتی کوردستان مایەوە. لە بەر ئەوەی لەگەڵ مەترسی دووبارە گیران‌و تەنانەت هەڕەشەی گیانی بەرەو رووبوو، بە هاوکاریی دۆستان‌و دڵسۆزانی حیزبی دێموکراتی کوردستان، خۆی لە دەست ئازارو ئەزیەت‌و زیندان‌و ئەشکەنجەی کاربەدەستان‌و بەکرێگیراوانی کۆماری ئیسلامی رزگار کردو گەیشتە دەرەوەی ئێران.

نرخی دەوڵەتیی کوودی شیمیایی لە چاو ساڵی رابردوو بۆ ٨ قات بەرز بۆتەوە

نرخی دەوڵەتی کوودی شیمیایی لە پارێزگای سنە لە چاو ساڵی رابردوو ٨ قات بەرز بۆتەوەو بە بڕیاریی ئیدارەی جەهادی کەشاوەرزی ئەو پارێزگایە هەموو ئەنبارەکان پلۆمپ کراون.

بەپێی ئەو هەواڵانەی لە پارێزگای سنەوە دەست " کوردستان " کەوتوون نرخی دەوڵەتی هەر کیسەیەك کوودی شیمیایی لە جۆری سوپێر فۆسفاتی ئامۆنیۆم لە ٢٢٥٠ تمەن بۆ ١٩٢٥٠ تمەن بەرز بۆتەوە. هاوکات لەگەڵ بەرز بوونەوەی نرخی کوود، ئیدارەی جەهادی کەشاوەرزی پارێزگای سنە بڕیاری داوە هەموو ئەنبارەکان پلۆمپ بکەن‌و بەر لە دابەشکردنی کوود بە سەر وەرزێڕان دا بگرن.

بەرز بوونەوەی نرخی کودو هەروەها ئەم بڕیارەی ئیدارەی جەهادی کەشاوەرزی لە هەلومەرجی نالەباری کشت و کاڵی ئەوساڵ بۆتە هۆی نیگەرانی وەرزێڕانی کورد.

٣٠ کەس لە ناڕازیانی کوژرانی فریشتە نەجاتی دەست بەسەر دەکرێن

دوابەدوای کۆبونەوە ناڕەزایەتییەکەی رۆژی ٣١ گەلاوێژی چالاکانی مەدەنی و ژنان و پیاوانی ئازادی خوازی مەریوان لە بەردەم دادگای ئەو شارە ٣٠ کەس لە ناڕازایان دەست بەسەر و رەوانەی شوێنێکی نادیارکران.

بەپێی ئەو زانیاریانەی سەرچاوەی هەواڵ "کوردستان " لە مەریوانەوە پێی راگەیاندووین ناوی سێ کەس لە دەست بەسەرکراوان بریتی یە لە ئارش رەحمان نژاد، تۆفیق سروش و شاهۆ عەزیزی .

جێی وەبیرهێنانەوەیە کۆبوونەوەی ناڕەزایەتی چالاکانی مەدەنی و ژنان و پیاوانی ئازادیخواز لە بەردەم دادگای شاری مەریوان دوای ئەو هات کە رێژیم "عەلی نەجاتی " ئەو باوکەی کە کچە ١٨ ساڵەکەی واتە فریشتە نەجاتی کوشتووە، ئازاد کرد.

شایانی باسە بڵاو بوونەوەی هەواڵی کوشتنی فریشتە نەجاتی لەلایەن باوکی‌یەوە نیگەرانییەکی زۆری لەناو خەڵکی مەریوان و چالاکانی مەدەنی دروست کردوەو لەڕێوڕەسمی ناشتنی تەرمی فریشتەدا بە هەزاران کەس بە نیشانەی ناڕەزایەتی بەشداریان تێدا کردو ئەو کردەوە نامرۆڤانەیان مەحکوم و شەرمەزار کرد .

روونکردنەوەیەك لە سەر هەواڵێکی رۆژنامەی "چاودێر"

لە ژمارە ١٩١ی رۆژنامەی "چاودێر" (دووشەممە ٢٠٠٨/٨/٢٥)دا هەواڵێك بەم سەردێڕە بڵاو بۆتەوە: "پژاك و حیزبی دێموکرات رێککەوتننامەیەك ئیمزا دەکەن".

لە هەواڵەکەدا هاتووە کە "پژاك و حیزبی دیموکرات رێککەوتننامەیەکیان ئیمزا کردووە، کە لەمەبەدوا چالاکیەکانیان لە دیوی کوردستانی ئێران هاوبەش بن و ..."

"چاودێر" هەروەها لە درێژەی هەواڵەکەدا نووسیویە: "کەماڵ کەریمی ئەندامی دەفتەری سیاسیی حیزبی دیموکرات ـ یش جەختی لە سەر راستیی هەواڵەکە کردۆتەوە".

لەم پێوەندییەدا پێویستە رابگەیەنین ئەم هەواڵە لە راستی بە دوورەو پژاك و حیزبی دیموکراتی کوردستان هیچ رێککەوتننامەیەکیان ئیمزا نەکردوە.

هەر لەم پێوەندییەدا کاك کەماڵ کەریمی بە ئێمەی راگەیاند کە لە هیچ لێدوان و وتووێژێك دا، شتێکی لەم چەشنەی رانەگەیاندوە.

کۆمیسیونی راگەیاندنی
حیزبی دیموکراتی کوردستان
٧ی خەرمانانی ١٣٨٧
٢٨ی ئاگوستی ٢٠٠٨

لە حوجرەکانیش دەبێ وانە بە زمانی فارسی بخوێندرێ

رۆژی ٢٩ی گەلاوێژ رێژیم لە شاری شنۆ مامۆستایانی ئایینی ئەو شارەیان کۆ کردۆتەوەو پێیان راگەیاندوون کە لەمەوبەدوا دەبێ لە حوجرەکان بە زمانی فارسی وانە بە فەقێکان بڵێنەوە.

بەپێی زانیارییەکان ئەو بڕیارەی رێژیم، مامۆستایانی ئایینی تووڕە کردووەو رۆژی ٣٠ گەلاوێژ بە مەبەستی ناڕەزایەتیی تۆمارێکیان وەرێخستووە.

هێندێك لە مامۆستایانی ئایینی لەسەر ئەو باوەڕەن کە ئەم بڕیارە نوێیەی رێژیم بەو مەبەستە دەرچووە کە دەیانەوێ خوێندنگەیەکی ئایینی بکەنەوەو ئامادە نەبوونی مامۆستایانی ئایینی کوردزمان و سوونی مەزهەب بکەنە بیانوویەك و بە جێگەی ئەوان لە شارەکانی دیکەوە مامۆستای شیعە مەزهەب بێنن.

بەیاننامە

پشتیوانی لە مانگرتنی سەرانسەریی بەندییە سیاسی و مەدەنییەکانی کوردستان دەکەین

خەڵکی خەباتگێڕی کوردستان!

گەلانی لە ستەم وەزاڵە هاتووی ئێران!

ناوەندو ڕێکخراوە مرۆڤدۆستەکان لە سەرانسەری جیهان دا!

لە دوێنێ دووشەممە ٤ی خەرمانان (٢٤ی ئاگۆستی ٢٠٠٨)ەوە، بەندییە سیاسی و مەدەنییەکانی کوردستان لە بەندیخانەکانی ڕێژیمی دیکتاتۆرو ئازادیکوژی ئێران دا، بە دەرکردنی بەیاننامەیەك، مانیان لە خواردن گرتوە. بەندییە سیاسیو مەدەنییە کوردەکان بەم کارەیان هەوڵیان داوە سەرنجی بیروڕای گشتی بۆلای هەلومەرجی نالەباری زیندان و بارودۆخی دڵتەزێنی چالاکانی مەدەنیی کورد و وەزعی مافی مرۆڤ لە کوردستان دا رابکێشن. ئەوان داوایان کردوە:

١ـ دەسەڵاتی سیاسی، دان بە شوناسی سیاسی و مەدەنیی بەندییەکان دابنێ و، ڕەفتارێکی شەرافەتمەندانەیان لەگەڵ دا بکا.

٢ـ چاو بە ئیعدامی بەکۆمەڵی بەندییەکان دا بخشێندرێتەوە و، بەڕێوە بردنی حوکمی ئیعدامی سەرجەم بەندییە سیاسی و مەدەنییەکان رابگیرێ.

٣ـ کۆتایی بە ئەشکەنجە و ئازار و ڕەفتاری دژەمرۆیی بەرامبەر هەموو بەندییەکان بهێنرێ.

٤ـ جیاوازیدانان لە نێوان بەندییە سیاسی و مەدەنییەکان داو، هەروەها دوورخستنەوەی ئەوان کۆتایی پێ بێو هەلومەرجی زنیدان باشتر بکرێ.

٥ـ بەندیخانەکانی سەرانسەری ئێران بەبێ هیچ سنووردانانێك بکەونە ژێر چاوەدێریی ڕێکخراوە نێوخۆییو جیهانییەکانی مافی مرۆڤ .

٦ـ دەزگای قەزایی کۆماری ئیسلامی لە پێناوی بەدیهاتنی بنەما حاشاڵێ نەکراوەکانی مافی مرۆڤ و ڕەچاو کردنی دادپەروەری دا، گۆڕانی بنەڕەتیی تێدا پێك بهێنرێ.

مانگرتنی سەرانسەریی بەندییە سیاسیو مەدەنییەکانی کوردستان لە بەرەبەری ٢٠ ساڵەی کوشتاری بەکۆمەڵی زیندانییە سیاسیەکانی ئێران، لە کاتێك دا بەڕێوەدەچێ کە:

هەر ئێستا ٨ چالاکی مەدەنیو جیابیری کورد بە ناوەکانی ١ـ عەدنان حەسەن پوور، ٢ـ هیوا بووتیمار،٣ـ فەرزاد کەمانگەر،٤ـ ئەنوەر حوسێن پەناهی،٥ـ فەرهاد وەکیلی،٦ـ عەلی حەیدەریان،٧ـ ئەرسەلان ئەولیاییو ٨ـ حەبیبوڵڵا لەتیفی بە ئێعدام مەحکووم کراونو لە بەندیخانەدا چاوەڕێی مەرگن.

٧ چالاکی مەدەنیو تێکۆشەری بواری مافی مرۆڤ، لە سەرووی هەمووانەوە محەممەد سەدیق کەبوودوەند سەرۆکی ڕێکخراوی داکۆکی لە مافی مرۆڤ لە کوردستان، لە بەندیخانە دانو حوکمی قورسیان بە سەردا سەپێندراوە. چەندین چالاکی مەدەنیی دیکەش بێسەروشوێن کراون یا لە بەندیخانە لە ژێر ئەشکەنجەو ئازار دان. هاوڕێ کەماڵ شەریفی ڕۆژنامەنووسو تێکۆشەری حیزبی دێموکراتی کوردستان کە لە ٥ی پووشپەری رابردووەوە لە سەقز گەمارۆ دراو بە دیل گیرا، لەگەڵ توندترین ئازارو ئەشکەنجە بەرەورووبەو، بە گوێرەی ئەو زانیارییانەی بە ئێمە گەیشتوون، نیوە گیانیان کردوەو تەنیا چنگێك گوشتو ئێسقانی لێ ماوەتەوە.

ئەگەر ٢٠ ساڵ لەمەوبەر، خومەینی ڕێبەری کۆماری ئیسلامی بەدوای خواردنەوەی جامی ژارو بە مەبەستی پێشگیری لە تەقینەوەی نارەزایەتیی گشتی، فەرمانیدا لە نێو بەندیخانەکان دا، جۆگەی خوێن وەرێ بخەنو شەریفترینو خۆراگرترین سیاسیەکانو ڕۆڵە ئازادیخوازەکانی گەلانی ئێران، دوور لە چاوی بیروڕای گشتی و بەوپەری درندەییەوە لەنێوبەرن، ئێستا دەستپەروەردەکانی هەر ئەو دیکتاتۆرە، دەیانەوێ کوردستان، مەڵبەندی بزووتنەوەی ئازادیخوازیی جۆراوجۆرو خەباتو خۆراگریی مەدەنی یەك لە دوای یەك، بە گرتنی بەکۆمەڵی چالاکانی سیاسیو مەدەنی، بە سەپاندنی سزای ئێعدامو حوکمی زاڵمانە بە سەریان داو بە گرتنەبەری خراپترین ڕەفتار لەگەڵ ئەوان لە نێو زیندان دا، چاوترسێن بکەن.

بەندییە سیاسیو مەدەنییەکانی کوردستان رایان گەیاندوە لە سەر مانگرتن لە خواردن بەردەوام دەبنو لە پێناوی گەیشتن بە داخوازەکانیان مردنیش لە خۆ دەگرن. حەرەکەتی ئازایانەی ئەوان تەنیا ئەو کاتە دەتوانێ پاشەکشە بە ڕێژیمی ئازادیکوژی کۆماری ئیسلامی بکاو بە ویستە ڕەواو ئینسانیەکانی خۆی بگا کە لە نێوخۆو دەرەوەی وڵات لە گەڵ پشتیوانیی خەڵكو هاوپێوەندیی بیروڕای گشتیو پشتگیریی ڕێکخراوو ناوەندەکانی لایەنگری مافی مرۆڤ بەرەوروو بێ.

حیزبی دێموکراتی کوردستان پشتیوانیی خۆی لە مانگرتنی بەندییە سیاسیو مەدەنییەکانی کوردستان رادەگەیەنێو داواکانیان بە داوایەکی ڕەواو ئینسانی دەزانێ. حیزبی ئێمە وێڕای مەحکووم کردنی هەموو ئەو تاوانو توندوتیژیو ڕەفتارە زاڵمانەیەی دەرحەق بە چالاکانی سیاسیو مەدەنیی کورد دەکرێ داوا دەکا حوکمی ئێعدامو ئەو سزا قورسانەی بۆ ئەوانو سەرجەم گیراوە سیاسیەکان بڕاوەتەوە، هەڵوەشێتەوە. لە روانگەی ئێمەوە ئەوە بەڕێوەبەرانو ڕێکخەرانی کوشتاری بە کۆمەڵی زیندانییە سیاسیەکان لە ساڵی ١٣٦٧داو سەرجەم ئەو کەسانەی دەستیان لە گرتنو کوشتنو تیرۆری جیابیرانو ئازادیخوازان دایە واتە ڕێبەرانو کاربەدەستانی دوێنێو ئەمڕۆی کۆماری ئیسلامی دەبێ بگیرێنو لێکۆڵینەوەیان لێ بکرێ نەك داواکارانی ئازادی، دێموکراسیو مافی مرۆڤ. داوا لە خەڵکی خەباتگێڕی ڕۆژهەڵاتی کوردستان، گەلانی ئازادیخوازی ئێرانو ناوەندو ڕێکخراوە مرۆڤـ-دۆستەکانو بیرورای گشتیی جیهان دەکەین، فریای چالاکانی مەدەنی و سیاسی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان بکەونو پشتیوانی لە مانگرتنەکەیانو ویستو داوا ڕەواکانیان بکەن.

بە هیوای سەرکەوتنی مانگرتنی بەندییە سیاسیو مەدەنییەکانو، بە ئاواتی نەمانی ڕێژیمی ئازادیکوژو دیکتاتۆری کۆماری ئیسلامی

دەفتەری سیاسیی
حیزبی دێموکراتی کوردستان
١٣٨٧/٦/٥
٢٠٠٨/٨/٢٦

پشتیوانی ئەنجومەنی بەرگری لە زیندانییە سیاسییەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان

لە مانگرتنی زیندانیانی سیاسیو مەدەنیی کورد

خەڵکی بەشەڕەفی کوردستان!

کۆڕو کۆمەڵە بەشەردۆستەکانی لایەنگری مافی مروڤ!

لە درێژەی سیاسەت و بەرنامەی چەوت و نائینسانیی کوماری ئیسلامیی ئێران دەرهەق بە چالاکوانانی بواری سیاسی و مەدەنیو مافی مروڤ هەردێت و چڕتر دەبێتەوەو ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێران لەهەموو چەشنە فشارو ئەشکەنجەیەك کەلك وەردەگرێ بەمەبەستی بەچۆك داهێنانو رووخاندنی بیرو جسمی بەندییە سیاسی و مەدەنی و سینفییەکان، بەڵام پێشێلکەرانی مافی مروڤ و ئازادی خافڵن لەوەی کە بیرو باوەڕ و ئامانجی ئەم چالاکوانانە بەم کردارو ڕەفتارە توند و تیژو نامروڤانەو ناسەردەمیانە نەك ناتوانن کز بکەنو ئەوان لە پێناوی وەدیهێنانی داخوازە پیروزەکانیان دا پاشگەز بکەنەوە، بەڵکو ئەم شێوە پلان و بەرنامانە ئەوان شێلگیرتر و قورس و قایمتر دەکا، هەروەك مێژووی گەلانی ئازادیخوازی دیکە ئەم راستیەیان سەلماندووە.

هەروەك هەمووما ئاگادارین لە ئاکامی گوشارو زەبروزەنگێك کە ڕێژیم رووبەروی بەندییە سیاسیو ومەدەنییەکانی کوردی کردۆتەوە، بەندکراوە سیاسی و مەدەنییەکانی کورد بریاری هەلوێستەکردنێکی ئینسانی و هێمنانەو شارستانیانە لە ژێر ناوی ئیقدامی مانگرتنی خۆراك لە راستای ئاوڕدانەوە بە بارودۆخی دژواری بەندکراوە کوردەکان لە رۆژی دووشەممە چواری خەرمانانی ١٣٨٧ ئەم دژکردەوەیە هاتە ڕێکخستن بەکۆمەلێك مەبەست و ئامانجی ئینسانی وحوقووقی.

ئێمە لەرێگەی ڕێکخراوەکەمان ئەنجومەنی بەرگری لەزیندانییە سیاسییەکانی رۆژهەڵاتی کوردستان داوا لە کۆڕوکۆمەڵە بەشەردۆستەکان وکەسایەتییەکان و بیروڕای گشتیی ئێران و جیهان وکوردستان دەکەین کە پشتیوانی و داکوکی لەم هەلۆێستە بکەن و پێش بە هەموو ئەو جینایەتو تاوانانەی رێژیم کە دەرهەق بە چالاکوانانی بواری ئازادی و دێموکراسی و مافی مروڤ و روژنامەوانان و رووناکبیران دەیکا، بگرن چاوەڕوانی هەنگاوی جیددی و بەکردەوەی ئێوە پشتیوانانی مافی مرۆڤین.

ئەنجومەنی بەرگری لە
زیندانییە سیاسییەکانی
رۆژهەڵاتی کوردستان
٥ی خەرمانانی ١٣٨٧ی
هەتاوی
pcppek@gmail.com

بانگەواز:

لە سەر پشتیوانیی مانگرتنی بەندییە سیاسی و مەدەنییەکانی کوردستان بەردەوام بن

هاونیشتمانە بەڕێزەکان!

هێزو ڕێکخراوو کەسایەتییە خەباتگێڕەکان!

ڕێکخراوو کۆڕو کۆمەڵە مرۆڤدۆستەکانی سەرانسەری جیهان!

مانگرتنی بەندییە سیاسی و مەدەنییە کوردەکان لە بەندیخانەکانی سەرانسەری ئێران دا، هەروا بەردەوامەو، پێی ناوەتە هەشتەمین ڕۆژ. ژمارەی ئەو بەندییانەی لەگەڵ ئەم مانگرتنە دەکەون تادێ زیاد دەکا. ئەمەش لە حاڵێکدایە کە فشاری بەندییەوانەکان و دام و دەزگای سەرکوت بۆ سەر بەندییەکان بە مەبەستی شکاندنی مانگرتنەکەیان و تێکدانی یەکگرتوویی ئەوان، لە زیاد بوون دایە. بەڵام بە خۆشییەوە لەگەڵ ناکامی بەرەوڕوو بووە. جێگای خۆشحاڵییە کە حەرەکەتی ئازایانەو دادخوازانەی بەندییە سیاسی و مەدەنییە کوردەکان لەگەڵ پشتیوانیی سەرجەم حیزب و ڕێکخراوە سیاسی و خەباتگێڕەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان و چین و توێژە ئاگاو ئازادیخوازەکانی خەڵك بەرەوڕوو بووە. ئەم حەرەکەتە هەروەها لە لایەن کۆمەڵێك ڕێکخراوی چەپ و دیموکراتی ئێرانی و چەندین پارلمانتێرو کەسایەتیی مرۆڤدۆست لە وڵاتانی ڕۆژئاوا، پشتیوانیی لێ کراوە.

حیزبی دیموکراتی کوردستان، هەر لە ڕۆژەکانی یەکەمی ئەم مانگرتنەدا، وێڕای پشتیوانی لە مانگرتنی سەرانسەریی بەندییە سیاسی و مەدەنییە کوردەکان ڕایگەیاند: "حەرەکەتی ئازایانەی ئەوان تەنیا ئەو کاتە دەتوانێ پاشەکشە بە ڕێژیمی ئازادیکوژی کۆماری ئیسلامی بکاو بە ویستە ڕەواو ئیسنانییەکانی خۆی بگا کە لە نێوخۆو دەرەوەی وڵات لەگەڵ پشتیوانیی خەڵك و هاوپێوەندیی بیروڕای گشتی و پشتگیریی ڕێکخراوو ناوەندەکانی لایەنگری مافی مرۆڤ بەرەوروو بێ."

پشتیوانی ڕوو لە زیادبوونی خەڵك و ڕێکخراوە سیاسییەکان هەر لەم ماوەیەدا، دەسکەوتی خۆی هەبووەو توانیویەتی ئەو بێدەنگی و سانسۆرەی ڕێژیم بە مەبەستی لە گەرووی خنکاندنی هاواری حەقخوازانەی بەندیە سیاسییەکان پێکی هێناوە، بێ ئاکام کاتەوە. بەو حاڵەش هێشتا نازانین لە نێو ژوورەکانی زیندان و لە ژێر فشارو ئەشکەنجەی جەلادەکان دا، ڕۆڵەکانمان بە سگی برسی و ئیرادەی پۆلایینەوە چی دەچێژن. چونکە ڕێگا بە بنەماڵەکان، میدیاکان و نوێنەرانی ڕێکخراوە مرۆڤدۆستەکان نادرێ سەردانی مانگرتووان بکەن و باروودۆخی ئەوان و قسەو پەیامی ئەوان بە بیروڕای گشتی ڕابگەیەنن.

هەر بۆیە بە پێویستی دەزانین ڕابگەیەنین:

١ - ناڕەزایەتیی دەربڕینی بنەماڵەی بەندییە مانگرتووەکان لە بەر دەم بێدادگاکانی ڕێژیم دا کە تا ئێستا لە شارەکانی مەهابادو سنە بەڕێوە چوون و لە لایەن خەڵکەوە پشتیوانیان لێ کراوە، پێویستە درێژەیان هەبێ. داوا دەکەین ئەم جۆرە حەرەکەتانە لە هەموو شارەکانی کوردستان دووپات ببنەوەو خەڵکەکەمان بە هەموو شێوەیەك پشتیان بگرن.

٢ - هەروا کە بزووتنەوەی ئازادیخوازیی کوردستان و چالاکانی سیاسی و مەدنیی کوردستان، داواکارو ئاڵاهەڵگری ئازادی و دێموکراسی و ماف مرۆڤ بۆ سەرانسەری ئێرانن، پشتیوانی لە مانگرتنی چالاکانی سیاسی و مەدەنیی کوردستانیش دەبێ ئەرکی هەموو ئێرانییەکی ئازادیخواز بێ. چالاکە سیاسی و مەدەنیە مانگرتووەکان، لە داواکانیان دا، داکۆکی لە مافەکانی سەرجەم بەندییە سیاسی و مەدەنییەکانی ئێران دەکەن. بەم پێیە ئەرکی هەموو ئێرانییەکی شەریف و خەباتگێڕ لە نێوخۆو دەرەوەی وڵاتە پشتیوانی ئەم مانگرتنە بێ و دەنگی خۆی تێکەڵ بە دەنگی خەڵکی ڕۆژهەڵاتی کوردستان بکا.

٣ - حیزبی دیموکراتی کوردستان بە ئەرکی هەموو کومیتەکان، نوێنەرایەتییەکان و سەرجەم ئەندامان و لایەنگرانی خۆی لە دەرەوەی وڵاتی دەزانێ کار بۆ ڕاکێشانی سەرنجی ناوەندو ڕێکخراوە مرۆڤدۆستەکان و بیروڕای گشتی بۆ لای مانگرتنی بەندییە سیاسی و مەدەنییە کوردەکان لە ئێران دا بکەن. هەر لەو کاتەدا ئامادەیی خۆی بۆ کاری هاوبەش لەگەڵ حیزب و ڕێکخراوە کوردستانی و ئێرانییەکان لەو پێوەندییەدا ڕادەگەیەنێ و لە سەر پێویستییەکەی پێ دادەگرێ.

مانگرتنی سەرانسەریی بەندییە سیاسی و مەدەنییە کوردەکان لە بیرەوەریی بیستەمین ساڵی کوشتاری بە کۆمەڵی بەندییە سیاسییەکانی ئێران دا، ئەو پەیامەمان دەداتێ کە نابێ لە چارەنووسی ڕۆڵەکانمان لە بەندیخانەی دیکتاتۆری و کۆنەپەرستی دا غافڵ بین و ساتێك بەتەنیایان بێڵینەوە. کۆماری ئیسلامی دەبێ بزانێ ئەو کەسانەی ئەو ڕێژیمە دیکتاتۆرە نیازی کوشتن و لەنێو بردنیانی هەیە، ڕۆڵەی خەباتگێڕو خۆشەویستی نەتەوەو وڵاتی خۆیانن و تاوان دژی ئەوان، یاری کردن بە ئاگرە.

بە هیوای سەرکەوتنی مانگرتنی سەرانسەریی بەندییە سیاسی و مەدەنییە کوردەکان و، بە ئاواتی ڕووخانی ڕێژیمی ئازادیکوژو دیکتاتۆری کۆماری ئیسلامی

حیزبی دیموکراتی کوردستان

دەفتەری سیاسی

١١ خەرمانانی ١٣٨٧

١ی سێپتامبری ٢٠٠٨

تەندروستی ڕووناك سەفارزادەو حەبیبوڵڵا لەتیفی لە مەترسی دایە

چالاکی مەدەنی "ڕووناك سەفارزادە" و چالاکی خوێندکاری "حەبیبوڵڵا لەتیفی" باروودۆخی تەندروستیان لە مەترسی دایەو تا ئێستا چارەسەر نەکراوە.

بە پێی ڕاپۆرتی سەرچاوەیەکی باوەڕ پێکراو "ڕووناك سەفارزادە" بە هۆی لێدان و ئازارو ئەشکەنجەوە گوێی ڕاستی تووشی چڵك و عەفوونەت بووەو بەرپرسانی بەندیخانەی ناوەندیی شاری سنە ڕۆژی پێنج شەممە ٢٤ی گەلاوێژی مانگی ڕابردوو بۆ ماوەی ٢ کاتژمێر، ناوبراویان گواستووەتەوە بۆ نەخۆشخانەی تەوحیدی شاری سنە.

بە پێی ئەم هەواڵە، پاش ئاگادار بوونەوەی بنەماڵەی ڕووناك لە گواستنەوەی کچەکەیان بۆ نەخۆشخانە، هاتنیان بۆ نەخۆشخانە لە لایەن هێزە ئەمنییەتییەکانی ڕێژیم پێشی پێ گیراوەو ئیزنی دیتنی ڕووناکیان پێ نەدراوەو دەست بەجێ ناوبراویان گواستووەتەوە بۆ بەندیخانە.

بە گوێرەی هەواڵی ئەو سەرچاوەیە، نەخۆشی گوێی ڕووناك هێشتا بێ چارەسەر ماوەتەوە.

لە لایەکی دیکەشەوە، "حەبیبوڵڵا لەتیفی" خوێندکاری سنەیی مەحکووم بە سێدارە، تووشی بەردی گورچیلە بووەو ئێستا لە ڕووی تەندروستیەوە لە دۆخێکی خراپ دایە.

بە پێی ئەو زانیارییانەی بە "کوردستان" گەیشتوون، ئەم خوێندکارە کوردە چەند جار ڕەوانەی نەخۆشخانە کراوە، بەڵام بە هۆی کەمی ماوەی تیمار کردن لە نەخۆشخانەو باروودۆخی نالەباری نێو بەندیخانە، نەخۆشی ناوبراو تا ئێستا چارەسەر نەکراوە.

لەم پێوەندییەدا حەبیبوڵڵا لەتیفی ڕۆژی یەکشەممە ٢٧ی گەلاوێژ ماوەی نزیك بە دوو کاتژمێر بە بێ ئاگاداری بنەماڵەکەی ڕەوانەی نەخۆشخانەی بێعسەتی شاری سنە کراوەو دیسان ڕەوانەی بەندیخانە کراوەتەوە.

جێی ئاماژەیە، ڕووناك سەفارزادە، ئەندامی ئەنجومەنی ژنانی ئازەرمێهرو کەمپێنی ١ ملیۆن واژۆیە کە مانگی ڕەزبەری ساڵی پار بە تۆمەتی جووڵانەوە دژی ئاسایشی نەتەوەیی دەستگیر کراوەو حەبیبوڵڵا لەتیفی، چالاکی خوێندکاری کە ماوەی نزیك بە ساڵێکە بە تۆمەتی جووڵانەوە دژی ئاسایشی نەتەوەیی و پەیوەندی لەگەڵ ئۆپۆزیسیۆن دەستبەسەر کراوەو حوکمی ئێعدامی بە سەردا سەپاوە.

ئەمنێستی ئەنتێرنەشناڵ یادی قوربانیانی کارەساتی خەرمانانی ١٣٦٧ی بەرز ڕاگرت

ڕێکەوتی ٣٠ ئاگۆست بەشی هولەندی ڕێکخراوی ئەمێنتسی ئینتەرناشناڵ سیمینارێکی بۆ بەرز ڕاگرتنی یادوبیرەوەری قوربانیانی کارەساتی خەرمانانی ١٣٦٧ بەڕێوەبرد. لەو سیمینارە دا لە سەر بانگهێشتی فەرمی ڕێکخراوی ناوبراو مستەفا شەڵماشی ئەندامی دەفتەری سیاسیی حیزبی دیمۆکراتی کوردستان بەشداری کرد.

لە سمینارەکەدا خاتوو ئانە ماری بوسەر کارگێڕی ئەمنێستی بۆ بەشی ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست لە هولەند وتارێکی پێشکەش کرد. ناوبراو لە وتارەکەیدا وێڕای ئاماژە بە هەڵسووکەوتی ڕێژیم لەگەڵ بەندییە سیاسییەکان ئاماژەی بە مانگرتنی زیندانیانی کوردی ڕۆژهەڵاتی کوردستان و پشتیوانی حیزبی دێموکراتی کوردستان‌و چینە جۆراوجۆرەکانی خەڵك لەو مانگرتنە کرد.

لە دوایین برگەی سیمینارەکە دا ڕێپۆرتاژێك لە سەر جەنایەتەکانی ڕێژیم بە بەشدار بووان نیشان درا.

شایانی باسە ئەمنێستی ئەنتێرناشناڵ دەقی وەرگێڕدراوی ڕاگەیەنراوی پشتیوانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی لە مانگرتنی بەندکراوانی سیاسی‌و مەدەنی کورد لە نێو بەشداران بڵاو کردەوە.

دریژەی: مانگرتن درێژەی هەیە

لەگەڵ بەندکراوانی کورد لە لایەکی دیکەوە ناڕەزایەتییان دەربڕی. ڕێکەوتی ٨ی خەرمانان خەڵکی شاری مەهابادیش بە نیشانەی پشتگیری لە بەندییە مانگرتووەکان مانگرتنی گشتییان ڕاگەیاندو زۆربەی دوکان و بازاڕەکانی ئەم شارە لەو ڕۆژەدا داخران و دواتر ژمارەیەکی زۆر لە خەڵکی شار بە شێوەیەکی هێمنانە لە بەردەم دادگای شۆڕشی ئەو شارە کۆبوونەوە.

پێویستە بگوترێ ڕێژیم بۆ چاوترسێن کردن و بڵاوە پێ کردن بە جەماوەری ناڕازیی شاری مەهاباد ژمارەیەکی زۆر لە هێزە سەرکوتکەرەکانی ڕژاندوە سەر خەڵك و ژمارەیەك لە خۆپیشاندەرانیش دەستبەسەر کران.

بە پێی دوایین هەواڵەکان باری تەندروستیی مانگرتووان لە بەندیخانەکانی ئێوین و ورمێ ڕوو لە خراپ بوونەو لەگەڵ مەترسیی جیدی ڕووبەڕوویە. لە هەمان کات بە پێی هەواڵی کۆمیتەی بەرگری لە مانگرتنی چالاکانی سیاسی و مەدەنیی کورد، بەرپرسانی بەندیخانەکان ژمارەیەك لە مانگرتووانیان بۆ ژووری تاکەکەسی گوازتۆتەوەو لە هەر چەشنە پێوندییەکی تەلەفوونی و چاوپێکەوتن لەگەڵ بنەماڵەکانیان بێبەش کراون.

کوشتاری بەکۆمەڵی زیندانییە سیاسییەکان لوتکەی پاکتاوکردنی جیابیران

پەیامی دەفتەری سیاسیی حیزبی دێموکراتی کوردستان بەبۆنەی ٢٠ساڵەی کوشتاری بەکۆمەڵی زیندانیانی سیاسی

"بەزەیی هاتنەوە بە دوژمنان ساویلکەییە، لێبراویی ئیسلام لە بەرانبەر دوژمنانی خودادا لە بنەما گومانهەڵنەگرەکانی نیزامی ئیسلامییە. ئاواتەخوازم بە [نیشاندانی] رق و توورەیی شۆڕشگێڕانەی [! !] خۆتان لەبەرانبەر دوژمنانی ئیسلام دا رەزامەندیی خودای گەورە وەدەست بێنن."(خومەینی فەرمانی قەڵاچۆی زیندانییە سیاسییەکان)

هاونیشتمانان، ئازادیخوازان، لایەنگران و داکۆکیکارانی مافی مرۆڤ !

٢٠ ساڵ لەمەوبەر لە هاوینی ساڵی ١٣٦٧ دا و دوابەدوای کۆتایی شەڕیماڵوێراکەری ئێران و عێراق و هەڵدانی جامی ژار لەلایەن خومەینی رێبەری رێژیمی ئیسلامییەوە، جەللادەکانی ئەم رێژیمە بە فەرمانی رێبەرەکەیان بە هەزاران کەس لە بەندییە سیاسییەکانیان بە کۆمەڵ ئێعدام کرد. ئەم تاوانە گەورەیە لە کاتێکدا ئەنجام درا کە رێبەرانی رێژێم و لەسەرووی هەموویانەوە خومەینی لە بردنە پێشی سیاسەتە شەڕخوازانەو مەزنیخوازنەکانی لە ناوچە دا شکستی هێنابوو و لەوە دەترسا ئەم شکستە کاردانەوەی نێوخۆیی لێبکەوێتەوە و راپەڕینی خەڵکی بەدوادابێ. هەربۆیە دەزگای سەرکوت و تاوانی ئەم رێژیمە جارێکی دیکە و ئەم جارەیان لە رووبەرێکی بەرفراوان داو بە فەرمانی راستەوخۆی رێبەری رێژیم دەستی کرد بە ئیعدامی بەکۆمەڵی بەندییە سیاسییەکان و لە ماوەی نزیک بە سێ مانگ دا بە هەزاران کەس لە تێکۆشەرانی سیاسیی نێو بەندیخانەکانیان لە دادگا چەند دەقیقەییەکان دا بە پەتی سێدارە و جووخەی ئیعدام سپارد .

ئیعدامی بەکۆمەڵی زیندانییە سیاسییەکان دەکرێ بە لوتکەی تاوانە سامناکەکانی رێژیمی ئیسلامی دژی جیابیران دابنرێ. دیارە ئەم رێژێمە بەر لەم کارەساتەو دوای ئەو میتۆدێکی دیکەی بۆ هەڵسوکەوت لەگەڵ جیابیران نەگرتۆتەبەر. هەموو ئەوانەی کورتە ناسیاوییەکان لەگەڵ نێوەرۆکی ئیدیۆلۆژیك و تاکدەنگیانە و سەرەڕۆیانە و دیکتاتۆرانەی دەسەڵاتی ئێستای ئێران هەیە دەزانن ئەم رێژیمە هەر لە سەرەتای بەدەستەوە گرتنی ئەهرۆمەکانی دەسەڵاتەوە بەدڕاندانەترین شێوە رووبەرووی جیابیران بۆتەوە و کەسی جیابیر لەلای هاوواتا بووە لەگەڵ " ملحد ،"منافق" مفسد فی ألارض" و... . ئەوەش زۆر بەسانایی رێگەی بۆ کاربەدەستان و مۆرە ورد و درشتەکانی ئەم رێژیمە خۆش کردوە کە تەنانەت پێیان وابێ بە کوشتنی جیابیران و دژبەرانی رێژیمەکەیان پاداشی خودایان پێدەبڕێ.

هەر بۆیەش دەبینین لە پرۆسەی جێبەجێکردنی فەرمانە شوومەکەی خومەینی دا هیچ بەهایەك بۆ دادگایی کران و دادگایی نەکران، ماوەی مانەوە لە بەندیخانە، بەستراوەیی رێکخراوەیی بەندییە سیاسییەکان و تەنانەت سەرەتاییترین مافەکانی مرۆڤیش دانەنراوە. ئەندامانی "کومیسیۆنی مەرگ" لە ماوەیەکی ٢ـ١ دەقیقەیی دا بڕیاریان لە سەر مان و نەمانی تێکۆشەرێکی سیاسی داوەو جەللادەکانیش بە هەمان شێوە بەکۆمەڵ تێکۆشەرانی سیاسییان ئێعدام کردوەو لە گۆڕە بەکۆمەڵەکان دا شاردوویاننەتەوە.

پاکتاوی زیندانییە سیاسییەکان لە هاوینی ٦٧ داو بە گشتی سیاسەتی سەرکوتکەرانەی رێژیمی ئیسلامی ئەگەرچی بزووتنەوەی ئازادیخوازانەی گەلانی ئێرانی لە هەزاران تێکشەرو خەباتکاری دژ بە سەرەڕۆییو کۆنەپەرستی بێبەش کرد، بەڵام بەو حاڵەش نەبووەتە هۆی هاتنەدی ئەو خولیایەی کاربەدەستانی رێژیم، واتە کوژانەوەی کوانووی خەباتو بەرخۆدانی ئازادیخوازانە. بۆیە ئەمڕۆکەو دوای سێ دەیە سەرکوتی بێبەزەییانەو نامرۆڤانە دەبینین کۆمەڵانی ئازادیخوازی ئێرانو نەتەوە ژێردەستەکانی نێو جوغرافیای ئێران جارێکی دیکە بوونەتەوە بە مەترسییەکی گەورە بۆ سەر دەسەڵاتدارانی پڕ لە تاوانی رێژیمی ئیسلامی. هەر بۆیە دەبینین دوای تێپەڕینی بیست ساڵ بە سەر کۆمەڵکوژیی بەندییە سیاسییەکان دا سەرەڕۆیانی دەسەڵاتبەدەست گوڕێکی توندتریان با ماشێنی سەرکوتو داپڵۆسین بەخشیوەتەوەو دەیانەوێ بە سەرکوتی ناڕازاییانو ئازادیخوازان ساڵو مانگەکانی تەمەنی دەسەڵاتی ڕەشیان درێژ بکەنەوە. بەڵام وا دیارە دەسەڵاتدارانی دژە ئازادیو سەرەڕۆی ئێرانیش وەك هاوتاکانیان لە مێژوو دا نایانەوێ دەرس لە مێژوو فێر بنو سەرکوتیان کردۆتە زامنی پاراستنی دەسەڵاتیان. غافڵ لەوەی ئەمڕۆکە لە لایەك، لە ئاکامی سیاسەتە ئاژاوەگێڕانەو سەرەڕۆیانەکانیان لە ئاستی نێونەتەوەیی داو لە لایەکی دیکەوە لە ئاکامی گەشەی بزووتنەوەی ئازادیخوازی لە نێوخۆی وڵات دا زیاتر لە هەر کات تەمەنی دەسەڵاتیان لە کۆتایی نزیك بۆتەوە.

خەباتکارانو خەڵکی ئازادیخواز!

هەر رۆژێکی تەمەنی ئەو رێژیمەو بەگشتی هەموو تەمەنی ئەم رێژیمە ئاوێتەیە لەگەڵ تاوانو ئازارو ئازادیخوازکوژی لە سەرانسەری ئێرانو لە کوردستان دا بە تایبەتی کە هەر لە سەرەتای دەرکەوتنی دەسەڵاتی خومەینیو دارودەستە کۆنەپەرستەکەیەوە بە تاوانی مافخوازیو دەنگنەدان بە رەوایی سیستمێکی سەرەڕۆی مەزهەبی کەوتۆتە بەر دڕندانەترین شاڵاوەکانی قەڵاچۆ کردن و کۆمەڵکوژی. هەموو ئازادیخوازانی ئێران ئاگادارن کە هەر لە سەرەتاوەو دوای هاتنە گۆڕێی داوا رەوا و مرۆییەکانی نەتەوەی کورد، لە ٢٨ی گەلاوێژی ١٣٥٨دا خومەینی رێبەرو بنیاتنەری رێژیمی ئیسلامی فتوای جیهادو قەڵاچۆی نەتەوەی کورد لە رۆژهەڵاتی کوردستانی دەرکرد. هەر بۆیە فتواچیان و لەشکری دەمارگرژو قەڵاچۆکاری ئەم رێژیمە مەغولانە رژانە کوردستان و لەو ساوە تا ئێستا بە دەیان هەزار کەس لە خەڵکی ئاسایی و رۆڵە خەباتکارەکانی کوردیان کوشتوە. هەر لە سایەی ئەو سیاسەتە شوومەوەیە کە تا ئێستا کوردو کوردستان لە لایەن کاربەدەستانی رێژیمەوە بە چاوێکی ئەمنیەتی و تێکەڵ بە جیاوازیدانان سەیریان دەکرێ و رۆژ نیە تاوانێك بە دژی خەڵکی ستەمچەشتووی کوردستان ئەنجام نەدرێ.

کەواتە زۆر ئاسایی و سروشتییە کە بڵێین ماشێنی تەمەن و دەسەڵاتی دەسەڵاتبەدەستان و بەگشتی سیستمی سیاسیی ئێستای ئێران بەبێ خوێن و تاوان و سەرکوت ناتوانێ رێگە ببڕێ. بۆیە ئەوەی لەم نێوەدا زۆر دەمێکە بە تایبەت لە کوردستان هەستی پی کراوەو تا ئێستاش پێویستییەکەی زۆر زیاتر بووە، بریتییە لە خەباتی یەکگرتووانەو پشوودرێژانە تا کۆتاییهێنان بە تەمەنی ئەم رێژیمە. هەر رۆژێك لە تەمەنی ئەم رێژیمە تراژێدی و تاوانێکی تێدا دەخولقێ و بەم پێیە زەبرێك لە داهاتووی گەلانی ئێران کەوێ. بێدەنگ مانەوەو ترس لە دەزگای سەرکوتی رێژیم ئەو شتەیە کە کاربەدەستانی رێژیم مەبەستیانەو ئاواتی بۆ دەخوازن.

مانگرتنی گشتیی بەندییە سیاسی و مەدەنییەکانی کوردستان کە لە بەرەبەری ٢٠ ساڵەی کوشتاری زیندانییە سیاسیەکان دا دەستی پێ کردوەو هەر ئێستا درێژەی هەیە، ئەگەر لە لایەکەوە نیشانەی ئەم راستییەیە کە سیاسەت و رەفتاری رێژیم لە بارەی سەرکوتی جیابیران نەگۆڕاوە، لە لایەکی دیکەشەوە ئەم راستییە دەسەلمێنێ کە خۆڕاگری بەرانبەر بەو رێژیمە ئازادیکوژو تاوانکارە تەنانەت لە نێو بەندیخانەکانیش دا درێژەی هەیەو ستەم و تاوان و گرتن و کوشتن و بڕین ناتوانن ئازادیخوازانی کوردستان و ئێرن لە داواکردنی ئازادی و دیموکراسی و مافی مرۆڤ پاشگەز بکەنەوە.

جێگای خۆیەتی یادی ٢٠ ساڵەی کارەساتی پاکتاوی بەندییە سیاسییەکان و هەموو تاوانە گەورەو بچووکەکانی ئەم رێژیمە ببێتە هاندەرمان بۆ پشتیوانی لە بەندییە سیاسیەکان و ویست و داوا رەواکانیان و، لە خەبات دژی ئەم سیستمە سەرەڕۆیە سوورتر، شێلگیرترو یەکگرتووترمان بکا. ئەمەش تەنیا پاداشێکە کە دەتوانین پێشکەش بە گیانبازی و خۆبەختکەریی هەموو ئەو کەسانەی بکەین کە ماشێنی سەرکوت و ئازادیکوژی ئێستای تاران گیانی لێستاندن. لەم پێناوەش دا حیزبی دیموکراتی کوردستان و خەڵکی کوردستان هەر وەك لە سی ساڵی رابردوودا نیشانیان داوە خۆیان بە هاوخەبات و پشتیوانی هەموو ئازادیخوازان و لایەنگرانی سیستمێکی دیموکراتیك و فیدراڵ بۆ داهاتووی ئێران دەزانن.

سەرکەوێ خەباتی ئازادیخوازانەی گەلانی ئێران لە دژی رێژیمی سەرەڕۆ و کۆنەپەرستی ئیسلامیی ئێران

سەرکەوێ خەباتی نەتەوەیی و ئازادیخوازانەی هەموو نەتەوە ژێردەستەکانی ئێران

برووخێ رێژیمی تاوانکاری ئیسلامی

حیزبی دیموکراتی کوردستان

دەفتەری سیاسی

٨ی خەرمانانی ١٣٨٧

٢٩ی ئووتی ٢٠٠٨

کارەساتی قارنێ لە زمانی دانیشتوانی گوندەکەوە

ئا: مادێح ئەحمەدی

پێشەکی:
سەبارەت بە چۆنیەتی خولقاندنی ژینۆسایدی ١١ی خەرمانای ساڵی ١٣٥٨ی گوندی "قارنێ" لە کانال گەلێکی تایبەتەوە توانیمان پێوەندی بکەین بە چەند کەس لە دانیشتوانی ئەم گوندەوە و بیان دوێنین. لێرەدا لەبەر چەند هۆیەك ناتوانین ناوی ئەو کەسانە ببەین. هەروەها سپاسی ئەو کەسانەش دەکەم کە بۆ ئامادەکردنی ئەم راپۆرتە یارمەتییان داوم.

یەکێك لە دانیشتوانی ئەم گوندە کە ئەو کاتە تەمەنی ٢١ساڵ بووە، سەبارەت بە چۆنیەتی دەستپێکردنی کارەساتەکە وتی:" رۆژی ١٠ی خەرمانان ٢ کەس لە پێشمەرگەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان کە یەکیان ناوی "محەمەد عەلی پیرەژن" بوو لە شوێنێکدا کە زاڵ بوو بەسەر پاسگای گوندی"دووئاوان" بۆسەیان دانابوو بۆ هێزەکانی رێژیم کە ناسرابوون بە "موجاهێدینی پاسدار" و ماشێنێکی نیزامیی هێزەکانی رێژیمیان، کە هەڵگری ١٨ کەس بوو تەقاندەوە. لەم هێرشەدا پێشمەرگەکانی حیزبی دیموکرات سەرەتا توانیان لەو ١٨ کەسە ١٦ کەسیان بکوژن و دوو کەسەکەی دیکەش بریندار بکەن. لەهەمان کاتدا ئەو دووکەسە خۆیان وەك مردوو نیشان دەدەن پێشمەرگەکانی حیزبی دیموکرات دێنە پێشێ و پێیان وایە کە هەموویانیان کوشتوە و دەگەڕێنەوە و شوێنەکە چۆڵ دەکەن. لەکاتی گەڕانەوەیاندا، ئەو دوو پاسدارە کە بریندار دەبن بە دوایان دا تەقە دەکەن و لەئاکامدا هاوڕێیەکەی "محەمەد عەلی پیرەژن" شەهید دەبێ. لێرەدا دیسان محەمەد دەست دەکا بە تەقە کردن و یەکێك لەو دوو پاسدارە بریندارە دەکوژێ، بەڵام لە کوشتنی ئەویتریان دا سەرناکەوێ. پاشان "محەمەد عەلی پیرەژن" دەچێتە گوندی"دووئاوان" و بە دانیشتووانی گوندەکە رادەگەیەنێ کە بە زووترین کات بچنە دەرێ و گوندەکە چۆڵ بکەن، ئەگینا هێزەکانی رێژیم هەمووتان دەکوژن و ئاگر لە ئاوایی بەردەدەن. خەڵکەکەش بەقسەی دەکەن و گوندەکە چۆڵ دەکەن، جگە لە دوو برا بە ناوەکانی "عەبدوڵڵا خالند و مینە خالند" کە تەمەنیشیان نزیکەی ٦٥ تا ٧٥ ساڵ دەبێت.

هێزەکانی رێژیم لە نەغەدە و پادگانی جەڵدیانەوە رۆژی ١١ی خەرمانان دەنێردرێنە گوندی "دووئاوان" و گوندەکە ئاگر دەدەن و ئەو دوو برایەش شەهید دەکەن، دوای کوشتنی ئەم دووبرایە و ئاگردانی گوندەکە، هێزەکانی ناسراو بە موجاهیدینی پاسدار لە گەڕانەوە بەرەو نەغەدە بە مەزراکانی گوندی قارنێدا تێپەڕ دەبن و دەست دەکەن بە کوشت و بڕی خەڵکی قارنێ.

لە یەکەم مەزرادا سێ منداڵ کە تەمەنیان لە ژێر ١٠ ساڵ دا دەبێت و خوشك و برا بوون و بەلای چەند سەر ئاژەڵەوە بوون، دەکەونە بەر پەلامار و شەهید دەبن. نێوی ئەو منداڵانە بریتی بوو لە:

١. رەحمان رامینی، ٢. خاتووزین رامینی، ٣. .... (خۆشکە چکۆڵەکەیان)

دەوترێ لەو کاتەدا ئەو سێ منداڵە، هەر کە پاسدارەکان دەبینن زەندقیان دەچێ و باوەش دەکەن بە یەکتردا، ئەو جا پاسدارەکان دەیانکوژن. دوای ئەم سێ منداڵە، دەگەن بەسێ کەس کە شوان دەبن و ئەو سێ کەسەش شەهید دەکەن. نێوی ئەو شوانانە ئەمانەن:

١. ئەبووبەکر مستەفا زادە، ٢. سەید ئیسماعیل تاهیری و ٣. کەسێك بە ناوی"حەسەن" کە خەڵکی گوندی قارنێ نەبووە و ئەوکات وەك شوان لە قارنێ دا کاری کردوە.

لەم نێوەدا دوو کەسی تر هاوڕێی ئەو سێ شوانە دەبن، بەڵام ئەوان بەبرینداری دەتوانن خۆیان دەرباز بکەن.

یەکێکی تر لە شاهیدانی کارەساتەکە وتی: دوای ئەوەی پاسدارەکانی رێژیم هاتنە نێو قارنێ، یەکەم ماڵ کە کەوتە بەر ئەم هێرشە و ئاگریان تێبەردا، ماڵی "حاجی رەحمان شەریفی ئازەر" بوو. لەم ماڵەدا شەش کەس کەوتنە بەر پەلامار و تەقەی پاسدارەکان و ٥ کەسیان شەهید بوون، کە سێ کەسیان پێش ئەوەی پاسدارەکان بگەنە گوندەکە لەگەڵ دووکەسی تر (سەید فەتاح تاهیری و رەحیم سلێمانی) لە دانیشتووانی گوندەکە یارمەتیی کوڕەکەی حاجی رەحمان دەدەن کە لای شوانەکان بریندار بووە و دەیگەیەننە ماڵەوە. لەم نێوەدا یەکێکی دی لە کوڕەکانی حاجی رەحمان بەناوی "خالێد شەریفی ئازەر" کە لەو شەش کەسەیە وا لە ماڵن تەقەی لێدەکرێ‌وخۆی وەك مردوو لێدەکا و لەگەڵ ئەو پێنج تەرمە خۆی تێکەڵ دەکا. ناوبراو کە لەگەڵ تەرمەکان دەخرێنە نێو ماشێن، لە نێو جادەدا دەتوانێ لە سەر ماشینەکەوە خۆی بهاوێتە نێو باغێك و خۆی بشارێتەوە. ئەو پێنج کەسەی کە لێرەدا شەهید دەبن بریتین لە:

١ـ حاجی رەحمان شەریفی ئازەر

٢ـ ئامینە چاوشین (هاوسەری‌حاجی رەحمان)

٣ـ عوسمان شەریفی ئازەر (کوڕی حاجی رەحمان)

٤ـ رەحیم سلێمانی (٢٠ ساڵە)

٥ـسەید فەتاح تاهیری (٣٠ساڵە)

بنەماڵەیەکی تر کە بەتوندی کەوتنە بەر شاڵاوی ئەم هێرشە، بنەماڵەی "سلێمانی"یە و بەتەواوی هەموویان شەهید بوون. ناوی چەند کەس لە شەهیدانی ئەم بنەماڵەیە ئەمانەن:

١ـ قادر سلێمانی

٢ـ رەحمان سلێمانی (کوڕی قادر)

٣ـ کەریم سلێمانی (کوڕی قادر)

هەروەها "رەحیم " (کوری قادر سلێمانی) کە لەسەرەوە ناوەکەی لە ریزی ئەو پێنج شەهیدەکەدا هات.

ئەمانەش ناوی کۆمەڵێك لەو شەهیدانەی کە لێرە (قارنێ) لە ١١ی خەرمانان شەهید بوون و کەوتنە بەر پەلاماری پاسدارەکان:

١. وەستا مەحموود داوودی (شەبڕوو) (٦٥ ساڵە)

٢. سەید قادر تاهیری (٦٥ ساڵە)

٣. سەید فەتاح تاهیری (کوڕی سەید قادر ،٣٠ ساڵە)

٤. سەید ئیسماعیل تاهیری (کوڕی سەید قادر ،٤٠ ساڵە)

٥. سەید عەلی تاهیری (برای سەید قادر، ٧٠ ساڵە)

٦. سەید رەحمان تاهیری (برازای سەید قادر و سەید عەلی،٥٠ ساڵە)

٧. سەید محەمەد تاهیری (برای سەید رەحمان تاهیری، ٣٥ ساڵە)

بنەماڵەی "مستەفازادە":

١. عوسمان مستەفازادە (٢٧ ساڵە)

٢. جەعفەر مستەفازادە (١٧ ساڵە) ،٣. ئەبووبەکر مستەفازادە (٢٠ ساڵە) کە لەسەرەوە ناوی هات و هەر سێ کەسیان برا بوون.

بنەماڵەی "رامینی":

١. ئەحمەد رامینی (٢٠ ساڵە)

٢. خاتوو زین رامینی، ٣. رەحمان رامینی و ٤. خۆشکە چکۆڵەکەیان (لەسەرەتاوە باسیان لێکرا و "ئەحمەد رامینی"ش برایانە).

بنەماڵەی "بێواسی":

١. عومەر بێواسی (٥٠ ساڵە)

٢.جەعفەر بێواسی (٢٥ ساڵە) و

٣. مستەفا بێواسی برازای جەعفەرو عومەر (٢٠ ساڵە).

بنەماڵەی "عەزیزی":

١. محەمەد عەزیزی (٧٠ ساڵە)و

٢. مستەفا عەزیزی (٢٣ساڵە و کوڕی محەمەد عەزیزی).

بنەماڵەی "ئابڕۆشین":

١. شەریف ئابڕۆشین (٧٥ ساڵە)

و ٢. محێدین ئابڕۆشین (٤٠ ساڵەو کوڕی شەریف ئابڕۆشین).

بنەماڵەی "خوسرەوی":

١. رەحیم خوسرەوی (٧٥ ساڵە)، ٢. ئەبووبەکر خوسرەوی (٤٠ ساڵە) و٣. عەبدوڵڵا خوسرەوی (٣٠ ساڵە). جێی ئاماژەیە هەر سێکیان برا بوون.

ژمارەیەك لەو کەسانەی کە لەم رووداوەدا بوون بە قوربانی و پێویستە باسیان لێ بکرێ بریتین لە: کەسێك بە نێوی "عەلی" کە خەڵکی گوندی "دووئاوان" بووە و لە قارنێ، شوان بووە.

مەلا مەحموود بێهتەرزادە (٦٠ ساڵە)، ئیبراهیم ناسراو بە "ئیبراهیم گێڕ" (٥٥ ساڵە)، رەحمان ئابزەند (٦٥ ساڵە). بە وتەی دانیشتووانی گوندی "قارنێ" لەو کاتەدا ناوبراو بە گوێدرێژ خەریکی گواستنەوەی ئاڵف بووە لە مەزراوە بۆ ماڵەوە. ئیبراهیم رەسووڵی (٦٠ ساڵە لاڵ بووە)، سەید کەریم ئەروەندی (٣٠ ساڵە)، سلێمان هەمزە پوور (١٩ ساڵە) دەوترێ ناوبراو تەنیا لاقێکی هەبووە. ئەمە ناوی کۆمەڵێك لەو کەسانە بوو کە لەم رووداوەدا شەهید بوون.

بەوتەی شاهیدانی ئەو رووداوە، هێزەکانی حکوومەت پاش ئەو کوشت و بڕە، ئاگر لە دوو تەراکتۆریش بەردەدەن.

دانیشتووانی قارنێ لە کۆی ئەو کوشت وبڕەدا کوشتنی دوو کەس لە شەهیدانی ئەو گوندە زۆر نامرۆڤانەو دڕندانە وەسف دەکەن و وەك هەژێنەرترین دیمەنی ئەو مەرگەساتە باسی لێدەکەن. یەکێك لەو کەسانە "مەلا مەحمود بێهتەرزادە"یەو ئەوەی تریان "سەید عەلی تاهیری"یە.

دانیشتووانی گوندەکە دەڵێن کاتێك مەلا مەحمود دبینێ کە چلۆن خەڵك دەکوژن و سەردەبڕن، بەرەولای هێرشبەرانی ناسراو بە "موجاهیدنی پاسدار" دەڕوا و دەپاڕێتەوە کە دەست رابگرن، خەڵکی ئەم گوندە بێ تاوانن و لەهەمانکاتدا قورئانێکی بەدەستەوەیە. لەم نێوەدا کە دەبینێ گرنگی بە قسەکانی نادەن و سووکایەتیی پێدەکەن، مەلا مەحموود دەڵێ:" ئێوە تەنانەت لە تەرمەکانی ئێمە دەترسن، بەڵام دڵنیا بن ئێمە قەت نامرین و ئاخرەکەی دەگەین بە مافی خۆمان". ئەمە دەبێتە هۆی شەڕە قسە لەنێوان هێرشبەران و مەلا مەحموود دا، کە ئاخرەکەی هێرشبەران قورئانەکە لەدەستی مەلا مەحموود دەستێنن و تووڕی دەدەن و خێرا سەری لە جەستەی جیادەکەنەوەو دوای ئەوەش چەند گوللە دەنێن بە سەریەوە. دواتریش سەری نەدۆزراوەتەوە و تەرمەکەی بێ سەر نێژراوە.

هەروەها دانیشتووانی "قارنێ" سەبارەت بە چۆنیەتیی کوشتنی "سەید عەلی تاهیری" وتیان: سەید عەلی تاهیری کە نزیکەی ٧٠ ساڵ تەمەنی بوو، پاش شەهید بوونی براکەی و ٣ کەس لە برازاکانی بە هێرشبەران دەڵێ:" لە مەرگ باکم نیە و گیانی من شیرینتر لە براکەم و برازاکانم نیە". هەر لەم پرۆسەیەدا دەبێتە قسەیان و هێرشبەران دەستی دەبڕن و شەهیدی دەکەن.

خەڵکی قارنێ دەڵێن: دوای ئەم تاوانە دڕندانەیەی هێزەکانی رێژیم بەتەواوەتی قارنێمان بەجێ هێشت ئەوانەی کە لە دەستی خولقێنەرانی ئەم کارەساتە دەربازبوون رۆیشتین بۆ گوندی "کانی بوداغ" سەر بە شاری پیرانشار و نزیکەی ٤٥ رۆژ قارنێ چۆڵ بوو ئینجا گەڕاینەوە.

دانیشتووانی قارنێ هەروەها دەڵێن:" دوای ئەم کارەساتە کە زیانێکی گیانی و ماڵیی قورسمان بەرکەوت، لەلایەن هیچ ئۆرگان و رێکخراو شوێنێکەوە (نە دەوڵەتی و نە نا دەوڵەتی) هیچ چەشنە یارمەتییەکمان نەدرا و هیچ کەس پێ و شوێنی ئەو بارودۆخەی ئێمەی نەگرت و نەتەنیا خولقێنەرانی ئەو رووداوە سزا نەدران بەڵکوو لە لایەن دەوڵەتەوە پشتیوانییان لێ کرا و پاداشتیان وەرگرت.

سەبارەت بەوەی کە پاش خولقاندنی کارەساتەکە، هێزەکانی رێژیم چلۆن هەڵسوکەوتیان لەگەڵ تەرمی شەهیدانی ئەو رووداوە کردو و چیان لێ کردن، دانیشتووانی قارنێ دەڵێن:" هێرشبەران پاش ئەوەی کۆمەڵێك خەڵکی بێ تاوانی گوندەکەیان شەهید کرد، تا ئەو شوێنەی، جێگە بوو، تەرمەکانیان خستە سەر ماشین و ئەوانەشیان کە جێیان نەبووەوە، بەستیانن بەدوای ماشینەکاندا و وەك دژە شۆڕش و نەیار لەقەڵەمدران و بەرەو نەغەدەو گوند و چیاکانی دەوروبەر راکێشیان کردن. تەنانەت تەرمی خاتوو "ئامینە چاوشینی" و ئەو دوو کچەی (خاتوو زین رامینی و خۆشکە چکۆڵەکەی) کە تەمەنیان لە ژێر ١٠ ساڵ دابوو بەرەو شاری نەغەدە راکێشران و سووکایەتیان پێ کرا. تەرمی ٥ کەس لە شەهیدان لە ژێر زبڵەکانی شارەوانی دا لە قەراخی شەقامەکاندا شاردرابوونەوە و کۆمەڵێکیشیان لە قەراخی جادەکاندا تووڕدرابوون و قوڕیان بەسەریاندا کردبوو، کە لە ئاکامدا خەڵکی دەوروبەر بە هاوکاریی پێشمەرگەکانی حیزبی دیموکرات دەریان هێنان و لە یەکێك لە گۆڕستانەکانی ناوچەکەدا ناشتیانن.

ئێستەش تەرمی هەموو شەهیدانی ئەو مەرگەساتە لە گۆڕستانی گوندی قارنێدا نین و زۆربەیان لە گوندەکانی دەوروبەردا نێژراون. سەبارەت بەوەکە خەڵکی گوندی قارنێ وەك رێژیم دەڵێ دژە شۆڕش و یارمەتیدەری ئۆپۆزیسیۆن بوون و ئایا ئەمەش بۆتە بیانووی هێرشی هێزەکانی رێژیم بۆ سەر ئەم گوندە، یەکێك لە دانیشتووانی گوندەکە وتی:" ئەگەرچی لەو حاڵەتەشدا، ئازادیی بیروڕا مافی خۆمانە، بەڵام پرسیار ئەوەیە کە گەر وایە تاوانی ئەو سێ منداڵەی کە تەمەنیان لە ژێر ١٠ ساڵ دابوو و ئەو پیرەژنەی کە تەمەنی لە سەرەوەی ٦٠ ساڵ بوو چی بوو؟ ئایا ئەوان لە سیاسەت و کوردایەتی تێدەگەیشتن؟..... تەنیا تاوانی خەڵکی قارنێ کورد بوون بوو و هیچی تر....

هەروەها بە وتەی دانیشتووانی قارنێ پاش ئەم رووداوە چەند کەسی تر لە دانیشتووانی ئەم گوندە شەهید بوون کە ناوەکانیان بەم جۆریە:

"عەلی گلاتۆر" (٦٠ ساڵە)، ناوبراو بەهۆی ئەوەیکە تیکەی خۆمپارەی بەرکەوت شەهید بوو و خومپارەکەش لە پادگانی "جەڵدیان"ەوە بەرەو قارنێ هاوێژرابوو.

"عەزیز مەرزینگ" (٤٥ ساڵە) ناوبراو لە کاتی گەڕانەوە لە مەزرا، لەسەر تراکتۆرەکەی، لەلایەن پادگانێکەوە لە رووبەڕووی گوندەکەوە، تەقەی لێکراو شەهید بوو.

هەروەها دوو کەس بە ناوەکانی"عوسمان رامینی" (برای خاتوو زین و .....) و "مستەفا ئابزەند" کوڕی "رەحمان ئابزەند" لە کاتی بەجێهێشتنی گوندەکە، هێزەکانی رێژیم دوای خولقاندنی کارەساتەکە کە دەگەڕێنەوە لە "دوڵی بایزاوا" دەگەنە سەریان و شەهیدیان دەکەن.

دانیشتووانی قارنێ سەبارەت بەو جۆرە چەکەی کە لەو رووداوەدا هێرشبەران بەکاریان هێناوە دەڵێن:" هێندێکیان بەکارد و چەقۆ سەربڕی، دەستەیەکیش کەوتنەبەر تیرباران و تەقەی تفەنگ، کە زۆربەی ئەو چەکە گەرمانەی بەکار دەهاتن "ژـ٣" بوون و لەهەمانکاتدا هێلیکۆپتەرەکانی رێژیم بە ناوچەکەدا دەسووڕانەوەو پشتیوان و یارمەتیدەری هێرشبەران بوون و ئەوانیش لە ئاسمانەوە تەقەیان لە خەڵك دەکرد.

سەبارەت بە نامەکەی "حاجی عەزیم مەعبوودی" کە رۆژی ١٠ی خەرمانان دەنێردرێ بۆ گەورەپیاوانی قارنێ، دانیشتووانی ئەم گوندە دەڵێن:" ئەم نامەیە راستە و بۆ ئێمە روونە کە مەعبوودی دەستی لەو کارەساتەدا بووەو تا کاتێك مرد لە لایەن رێژیمەوە پشتیوانیی لێ کراو بۆ ئەو کارەشی پاداشتی تایبەتی وەرگرت.

دانیشتوویەکی دیکەی گوندەکە سەبارەت بە هەڵسوکەوتی ئەم چەند ساڵەی رێژیم لەگەڵیان دەڵێ:" پاش ئەو کارەساتە رێژیم بەدامەزراندنی ناوەندێکی بەسیجی چالاك لەم ناوچەیەدا زۆر هەوڵی داوە ئەو کارەساتە لەبیری خەڵکی ئەم گوندە بباتەوە، ئێستە بە ئاماژە بەوەکە یەکێك لە موجاهێدە پاسدارەکانی ئەو کات بۆتە سەرۆك کۆمار، خەڵکی ئەم گوندە ترسیان لێ نیشتووە، بەڵام ئەوەتا ٣٠ ساڵ بەسەر ئەم مەرگەساتەدا تێپەڕی، گەر ٢٧٠٠٠ ساڵیش تێپەڕبێ ئەم رووداوە لە یاد ناچێتەوە و نەوەبەنەوە وەك بیرەوەری و... دەگێڕدرێتەوە بۆ داهاتووان .

عێراق: گەڕانەوە بۆ دواوە؟

حوسێن ئەحمەدپوور

شەڕ دیسان بەر دەرگای ماڵی کوردانی گرتووەو پێدەچێ بۆ جارێکی دیکەش ناسیۆنالیزمی زێدەخوازیو بیری شۆوینیزمی عەرەب بەرەیەکی نوێی شەڕ بۆ سەرکوتی کوردو داگیرکردنی ولاتەکەی بکاتەوەو هەروەها پێدەچێ کورد دیسان بۆ سەلماندنی مافەکانی لە شەڕێکی داسەپاوەوە بگلێ کە بە هەموو دەمای خۆی دەیەوێ خۆی لێ بەدوور بگرێ.

لە دوای ڕووخانی ڕێژیمی بەعسەوە ڕای گشتی خەڵکی کورد لە باشووری کوردستانو ڕۆشنبیرانی کورد هیچ کات بە قەرا سیاسەتمەدارانو سەرکردایەتیی کوردستان دڵخۆش بە پرۆسەی نوێ لە عێراق نەبوونو نەیاندەتوانی متمانە بە درووشمو بەڵێنیەیە ئازادیخوازانە، برایەتیو یەکسانیخوازانەکانی ئەو سەرکردە شیعانە بکەن کە ساڵانێکی دوورو درێژ بە ئایدۆلۆژیای کۆماری ئیسلامی لە تارانو قوم پەروەردە کرابوون. بەشێك لە ڕۆشنبیرانی کورد هەمیشە بە گومان بوون لەو دۆستایەتییە ستراتژییەی نێوان کوردو ئەمریکاو هاوپەیمانانی لە عێراق کە خاڵی جەوهەری ئەو دۆستایەتییە لە چەسپاندنی بنەماکانی دێموکراسیو سڕینەوەی ئاسەوارو کلتووری فاشیزمو بەعسیزم لە عێراق بەرجەستە دەکراوە. کەچی ڕووداوەکانی ئەم دوایانە شۆکێك بوو بۆ هەموو ئەو کوردانەی کە گیرۆدەی گەشبینییەکی کوردانە بوون کە هەموو مەزلوومێکی ئەوڕۆیان پێ فریشتەیەو لەگەڵیان دەچنە سەنگەرو هەر دوژمنێکی دوژمنەکەشیان پێ دۆستیی ستراتژییەو پشتیان پێدەبەستن.

ئەو پیلانو هێرشانەی ئەو دوایانە کە لە عێراق لە دژی گەلی کورد بەڕێوە دەچێ شتێکی نوێ نییەو دەتوانین بڵێین هەر لە سەدەی ڕابردوودا چەندین جاری ئەزموون کراوە، هەر لە کاتی درووست بوونی تورکیای نوێوە تا دەگاتە شۆڕشی مەلا مستەفای بارزانی، بەڵام هەمیشە پیلانەکان دژی کورد سەریان گرتووەو کورد تێیدا شکستی خواردووە. ئێستا پرسیار ئەوەیە: ئایا ئەمجارەیان کورد لە باشووری کوردستان کە بە حوکمی هەندێك فاکتەر، وەکوو چوونە سەری ڕادەی وشیاری سیاسیو نەتەوەیی، بوونی سوپایەکی تا ڕادەیەك تۆکمەو بەهێزو بە ئەزموونو ... کە لە مێژووی لانی کەم ١٠٠ ساڵەی ڕابردوودا لە بەهێزترین کاتی خۆیدایە، دەتوانێ دەرباز ببێو بە سڵامەت کاروانەکەی بگەیەنێتە مەنزڵ؟

یەکێك لەو ڕەخنانەی کە دەکرێ ڕووبەڕووی سەرکردایەتیی کورد بکرێتەوە ئەوەیە کە لە دوای ڕووخانی بەعسەوە ئەوەندەی کاریان بۆ وەسەریەکخستنەوەی لەتو پەتەکانی ولاتێك کرد کە لەنێو خۆیدا تێك ڕووخابووو هەر کەس لەبیری پچڕینی بەشی خۆیدا بوو، ئەوەندەیان کار بۆ ئەوە نەکرد کە لە ئەوپەڕی بەهێزی خۆیانداو ئەوپەڕی لاوازی لایەنەکانی بەرامبەریاندا لە فاکتەری هێز کەڵك وەرگرنو بەشی خۆیان بۆخۆیان بپچڕن.

لە کاتێکدا لە عێراق گرووپێکی وەکوو موقتەدا سەدر دەتوانێ بە کەڵك وەرگرتن لە هێز ئەمریکا بهێنێتە سەر ئەو قەناعەتە کە بۆ ڕازی کردنیو وازهێنانی لە توندوتیژی پێشنیار بکا، لە پارێزگای نەجەف حکوومەتێکی خودموختار پێك بێنێ، ئەوا پێدەچوو کوردیش لەو سەروبەندەدا بە کەڵك وەرگرتن لە فاکتەری هێزو گوشارهێنان هەندێك لە داخوازییەکانی خۆی بەسەر ئەمریکاو لایەنەکانی نێو عێراق بسەپێنێ. ئەگەر لەلایەك پاساو بۆ کەڵك وەرنەگرتن لە هێز ئەوە بووبێ کە کورد ڕووبەڕووی هەڕەشەی ناوچەیی و لەشکەرکێشی ولاتێکی وەکوو تورکیە دەبووەوە، ئەوا ئەو هەڕەشانە بەردەوام لە سەر کورد هەیەو دەبێ و تەنانەت ئەو ئەگەرەش هەیە کە لەکاتی بەرگری کردنیش دا ڕووبەڕووی وەها هێرشێك ببێتەوە. لە لایەکی دیکەوە کەڵك وەرگرتن لە فاکتەری هێز تەنیا بە مانای هێرش کردن نایەت، بەڵکوو زۆر جار دەکرێ لە چوارچێوەی هەڕەشەدا ئاکامی لێ بکەوێتەوە. کورد لەو ماوەیەدا لە فاکتەری هێز لە هیچکام لەو دوو حاڵەتەدا کەڵکی وەرنەگرتووەو ئەمریکا (وەك دەسەڵاتی یەکەم لە عێراق) و لایەنەکانی دیکەی عێراق بە دڵنیا بوون لەو نیاز پاکییەی هەرێمی کوردستان زۆر جار فشاریان خستۆتە سەر گەلی کوردو داخوازییەکانی خۆیان بەسەریاندا سەپاندووە.

هەڵسوکەوتو سیاسەتی ڕێبەرانو پارتە سیاسییە گەورەکانی باشووری کوردستان لە ساڵانی ڕابردوودا بە جۆرێك بووە وەکوو بڵێی کورد لە قۆناخی بزووتنەوەو شۆڕش بۆ گەیشتن بە مافی چارەنووسو مافەکانی دەرباز بووە. هەڵسووکەوتو سیاسەتی ڕێبەرانی باشووری کوردستان زیاتر لە هەڵسووکەوتو سیاسەتی ڕێبەرانی ولاتێکی بێکێشە دەچێ کە تەنیا لە بیری گەشەی ئابووری، پاراستنی سنوورەکانو ... دابن. ئەمە لە کاتێکدایە کە کورد لە باشووری کوردستان هەر وەکوو بەشەکانی دیکەی کوردستان هێشتا لە قۆناخی خەبات بۆ سەلماندنی مافە بنەڕەتی و سەرەتاییەکانی دایەو تەنیا جیاوازی لەگەڵ بزووتنەوەی کورد لە بەشەکانی دیکەی کوردستان لەوە دایە کە لە باشووری کوردستان هەندێك پێشکەوتنی زیاتری بەخۆیەوە بینیوە، نەوەکوو وا لێك بدرێتەوە کە بزووتنەوەی کورد لێرە گەیشتووە بە ئەنجام. هەر بۆیە ڕێبەرانی کورد لەم بەشەی کوردستان نابێ لە پرەنسیپو خسڵەتەکاتی شۆڕشو شۆڕشگێڕی

دوور بکەونەوەو وەکوو حیزبێکی دەسەڵاتدار لە ولاتێکی سەربەخۆ بجووڵێنەوەو گرنگییەکی ئەوتۆ بە دەورو ڕۆڵی جەماوەر نەدەن و جەماوەرو خەڵك وەکوو سەرچاوەی هێزو ڕەوایی بزووتنەوە پاسیو بکەن.

ئەوەندەی پێوەندی بە ئامادەییو هاوبەشیی جەماوەرو خەڵك لە بزووتنەوەی کورد دا لە دوای ڕاپەڕینەوە لە باشووری کوردستان هەیە، سەرکردایەتیی کوردستان دەورو ڕۆڵی ئەوانیان فەرامۆش کردووەو لە زۆربەی کاتەکان نەیانتوانیوە یان نەیان ویستووە لەم سەرچاوە بەهێزەو لە ڕاستی دا تاکە سەرچاوەی هێزی بزووتنەوەی کورد، کەڵك وەرگرن. لەسەر سەرکردایەتیی کورد لە باشووری کوردستان پێویستە جارێکی دیکە بۆ سەرچاوەی هێزی جەماوەر بگەڕێتەوەو بە وەڕێخستنی بزووتنەوەیەکی جەماوەری بەردەوام و چالاك گوشار بخاتە سەر لایەنەکانی بەرامبەریو دەنگی مافخوازانەی خۆی نە وەك حکوومەت بەڵکوو وەکوو گەلێکی ماف پێشێل کراو، گەلێك کە لەبەردەم هەڕەشەدایە، بە ڕای گشتی جیهان بگەیەنێو لەم ڕێگەیەوە دەوڵەتانی دیکە نەك لەسەر ئەساسی بەرژەوەندی، بەڵکوو لەسەر ئەساسی ڕەوایی بزووتنەوەکە ناچار بە پشتیوانی لە خۆی یان لانی کەم دانانن بە مافەکانی دا بکا.

پیلانە یەك لەدوای یەکەکانی ئەم دوایانە لە دژی گەلی کورد کە بە پەسند کردنی یاسای هەڵبژاردنی ئەنجوومەنی پارێزگاکان لە ٢٢ی تەمووز دا دەست پێ دەکاو دواتر لە حەوتووەکانی داهاتوودا لەژێر ناوی چەسپاندنی یاساو ئۆپێراسیۆنی مزگێنی خێر لە پارێزگای دیالە هێز ڕەوانەی شارە کوردستانییەکان دەکرێ، هەروەها لێدوانو هەڵوێستەکانی ئەم دوایانەی باڵە جۆراوجۆرەکانی عەرەبی شیعەو سوونی لە دەوڵەتی عێراق دا بە دژی گەلی کوردو بێدەنگی قووڵی ولاتە یەکگرتووەکانو ئەو دراوسێیانەی کە بە چووکەترین ڕووداو لە عێراق دا هەستیارنو دەستێوەردان دەکەن، هەموو لەسەر یەك ئاماژەیەکن بەوەیکە پرۆسەی درووست کردنی عێراقی نوێ، کە بڕیار بوو عێراقی دێموکرات، فیدراڵو یاسا سەروەر بێ، ڕوو لە شکستە. هەڵوێستو سیاسەتە جیاوازەکانی نێو عێراقو تەنانەت هەڵوێستی ولاتانی خاوەن بەرژەوەندی دەرەکی لە عێراق ئەوەمان پێدەڵێن کە وا دیارە بوونی وەها عێراقێك جگە لە بەرژەوەندی کورد نەبێ، بەرژەوەندی هیچ لایەنێکی دیکەی تێدا نییە. هەر بۆیە هەموو ئاماژەکان ئەوەمان پێدەسەلمێنن کە پرۆسەی سیاسی عێراقی نوێ، بەرە بەرە بەرەو لەبارچوون دەچێو مەترسی ئەوەش هەیە کە ئەو ولاتە ڕەوتی گەڕانەوە بۆ دواوە واتە حوکمی دیکتاتۆری بەڵام ئەمجارەیان بە باڵادەستی عەرەبی شیعە هەنگاو بنێ.

دوایین لێدوانی نوری مالکی سەبارەت بە کێشەی خانەقینو ڕەوانە کردنی هێزی سوپای عێراق بۆ ئەو دەڤەرەو دەرکردنی هێزی پێشمەرگە لە هێڵی شین ئەوە بوو کە : " من بۆ چەسپاندنی یاسا لە سنووری بەسرە ئامادە بووم هەموو هاوپەیمانێتییەکان هەڵوەشێتەوە، ئێستاش ئامادەم بۆ چەسپاندنی یاسا لە پارێزگای دیالەو هەر ناوچەیەکی دیکەی عێراق پشت لە هەر هاوپەیمانێتییەك بکەم".

ئەم لێدوانەی مالکیو لێدوانە هاوشێوەکانی ڕێبەرانی دیکەی عەرەبی شیعە جگە لەوەیکە پێمان دەڵێن کە مالکی لەم هەنگاوەیدا بە پشتیوانی زۆر لایەنی دیکە پشت ئەستوورە، لە هەمان کاتدا ئاماژەیەکن بەوە کە عەرەبی شیعە دەیەوێ لەسەر حیسابی کۆدەنگییەك کە بە دژی گەلی کورد لە ئارادایە، کۆتایی بە پرۆسەی سیاسی عێراقی نوێو دێموکراسییە تەوافوقییەکەی بێنن. دێموکراسی تەوافوقی لە عێراق دا وەکوو پرۆژەی کوردەکان چاوی لێدەکرێو لە ڕاستی دا تەنیا داکۆکیکاری ئەم شێوە دێموکراسییە هەر کوردەکانن. بەڵام شیعەکان بە حوکمی زۆرینە بوونیانو ئەو بەریانەی کە دەیەوێ دوو پێکهاتەکەی دیکەی عێراق واتە عەرەبە سوونییەکانو کوردەکان لە پەراوێز بخەن، ئەم شێوە دێموکراسییە بە کۆسپ لەبەردەم جێبەجێکردنی پرۆژەکانی خۆیان دەبینن.

لە کۆتایی دا ماوەتەوە بڵێین سەرکردایەتیی کورد لە باشووری کوردستان پێویستە جارێکی دیکە بەسەر سیاسەتەکانی خۆیاندا بچنەوەو بەپێی ئەو وتە باوەی کە باشترین جۆری بەرگری کردن، هێرش کردنە، لە ڕێگەی کەڵك وەرگرتن لە هەردوو فاکتەری هێزو هاوبەشی دانی جەماوەر فشارەکانی خۆیان بۆ سەر دەسەڵاتی بەغداو دەسەڵاتی ئەمریکاو هاوپەیمانانی چڕ بکەنەوەو نابێ چی دیکە لەوە زیاتر چاوەڕوانی تێپەڕبوونی کات بن، چوونکە لە چارەسەرکردنی کێشە هەڵپەسێراوەکانی کورد لە عێراق کات کوشتن، سیاسەتو بەرنامەی لایەنە دژبەرەکانی کوردە.

پانۆراما

سەرۆکی پێشووی پۆلیسی دیاربەکر لەلایەن "ژیتەم"ەوە تیرۆر کراوە

ماڵپەڕی "تودەی زەمان"ی تورکی ئاشکرای کرد کە "ژیتەم" یەکێك لە لقەکانی دەزگای هەواڵگری تورکیە (میت) دەستی لە تیرۆری "ئۆکان" سەرۆکی پێشووی پۆلیسی دیاربەکردا هەبووە. تودەی زەمان بۆ پشتڕاست کردنەوەی هەواڵەکە پشتی بە دانپێدانانی ئەندامێکی پێشووی pkk کە دواتر بووەتە ئەندامی ژیتەم بەستووە.

جێێ وەبیر هێنانەوەیە پێشتر حیزبوڵڵای تورکیە بە دەست تێدابوون لەم تیرۆرە تۆمەتبار کرابوو و یەکێك لە ئەندامانی حیزبوڵڵا بە ناوی "مەهمەت فیدانچی" بەو تاوانە لە لایەن دادگای تورکیەوە زیندانی هەتاهەتایی بۆ براوەتەوە.

حیزبوڵڵای تورکیە لە ساڵەکانی ١٩٨٠ بۆ بەربەرەکانێ دژی پارتی کرێکارانی کوردستان لە لایەن "میت"وە دامەزرا و سەدان هاووڵاتیی کوردی باکووری کوردستان کە گومانی پێوەندی لەگەڵ pkkیان لێدەکرا لە لایەن ئەم گرووپەوە کوژراون.

تاڵەبانی و بارزانی هەڵوێستی خەڵکی خانەقین بەرز دەنرخێنن

جەلال تاڵەبانی سەرکۆماری عێراق و مەسعود بارزانی سەرۆکی هەرێمی کوردستان بە جیا و لە پێوەندییەکی تەلەفوونی دا لەگەڵ مەلابەختیار نوێنەری سەرۆکی هەرێم لە خانەقین، هەڵوێستی دانیشتوانی خانەقین بە جوامێرانە وەسف دەکەن و بەرزی دەنرخێنن.

تاڵەبانی و بارزانی بە بۆنەی ڕێکەوتنی نێوانی حکوومەتی هەرێم و حکوومەتی عێراق بۆ کشانەوەی هێزەکانی سوپای عێراق لە خانەقین و کۆتایی هاتن بە ئاڵۆزییەکانی چەند ڕۆژی رابردوو پیرۆزباییان لە خەڵکی ئەو شارە کرد و داوایان لە مەلا بەختیار کرد کە سڵاوی بێپایانیان بگەیەنێتە جەماوەری شاری خانەقین کە هەردەم خاوەنی هەڵوێستی جوامێرانە و نموونە پێکەوەژیانی ئاشتیانە بوون.

ئامینە ئاینا: شەڕی pkk و تورکیە وەك شەڕی نامووسی لێهاتووە و بێ ئە نجامە

ئامینە ئاینا هاوسەرۆکی پارتی کۆمەڵگای دێموکراتیك سەبارەت بە شەڕی نێوان تورکیە و pkk ڕایگەیاند کە ئەو شەڕە وەکوو شەڕی نامووسی لێهاتووە و هیچ ئەنجامێکی لێناکەوێتەوە. ئاینا هەروەها ڕایگەیاند چارەسەری پرسی کورد لە تورکیە تەنیا لە ڕێگەی دیالۆگ و وتووێژ لە نێوان دەوڵەت و pkkوە دەکرێ. لەلایەکی دیکەوە ئیلکەر باشبوغ سەرۆکی نوێی ئەرکانی سوپای تورکیە ڕایگەیاند کە تورکیە ئامادەیە حکومەتی هەرێمی کوردستان وەکوو واقعێکی سیاسی قەبووڵ بکات، بەڵام بە مەرجێك کە ئەوان ئامادەبن لە دژی pkk شەڕ بکەن و هیچ زیانێك بە بەرژەوەندیی تورکمانەکان لە عێراق دا نەگەیەنن.

١٣٩ ئەفسەری کورد لە موسڵ ڕەوانەی ڕۆمادی دەکرێن و عەرەب جێگەیان دەگرێتەوە

لە درێژەی فشارەکانی ئەم دواییانەی دەوڵەتی ناوەندیی عێراق بۆ سەر کورد، لە موسڵ ١٣٩ ئەفسەری کورد بەرەو ڕۆمادی دەگوازرێتەوە و بە جێگەیان ئەفسەری عەرەب دادەنرێن. لەوبارەیەوە ماڵپەڕی ڕێنساس لە سەر زاری عەمید نورەدین فەرماندەی لیوای ٨ی سوپای عێراق بڵاوی کردوە کە ئەو ١٣٩ ئەفسەرە کوردە بە بڕیاری وەزیری بەرگری عێراق و ئاگاداریی نوری مالکی گوازرانەوە بۆ ڕۆمادی. عەمید نورەدین هەروەها ڕایگەیاند ئەو بڕیارەو بڕیارە هاوشێوەکانی دیکە بۆتە هۆی نیگەرانیی ئەفسەرە کوردەکانی نێو سوپای عێراق و بە پیلانێکی دەزانن کە لە دژی گەلی کورد بەڕێوە دەچێ.

دەمڕاستەکانی خەباتی مەدەنی بۆچی بێدەنگن؟

یادداشتی زیندانیانی مانگرتووی کورد

کۆمیتەی پشتیوانی لە مانگرتن لە خواردنی زیندانییە سیاسی و مەدەنییەکانی کورد (١)

و: تەها رەحیمی

دە رۆژ بە سەر مانگرتنی گشتیی ئێمە زیندانیانی سیاسیی کورد لە گرتوخانەکانی رێژیم دا رادەبرێ.

لە ماوەی ئەو دە رۆژەدا زۆربەی زیندانییە سیاسییە کوردەکان لە تاران، سنە، ورمێ، مەهابادوە سەقز هاتوونەتە ریزی مانگرتووانەوەو زیاتر لە ١٠٠ کەس لە حاڵی مانگرتن دان. ئەو مانگرتنە نیشانەی تەواوی خەباتێکی مەدەنی و ئاشتیخوازنەیە کە خەباتگێڕان بۆ گەیشتن بە مافەکانیان هەڵیانبژاردوە، نیشانەی تەواوی فیداکاری و لەخۆبوردوویی مرۆڤگەلێکی فیداکارە کە لە رێگەی ئامانجەکانیان دا، ئێش و ئازاری جەستەی خۆیان لە بیر چۆتەوە، راست ئەو فیداکارانەی تا دوێنێ لە ژێر وەحشیانەترین و توندوتیژترین ئەشکەنجەدا بوون و ئەمڕۆش دژواریی ئازاری مانگرتن لە خواردنیان قبووڵ کردوە.

لە ماوەی ئەو دە رۆژەدا ژمارەیەك لە حیزب و دامەزراوە کوردستانییەکانەوە پشتیوانی گەلێکیان لەم مانگرتنە کردوەو هێندێك لە حیزبەکان بە دەرکردنی راگەیەنراوێك قەناعەتیان کردوەو ژمارەیەکی دیکە لە رێکخراوو

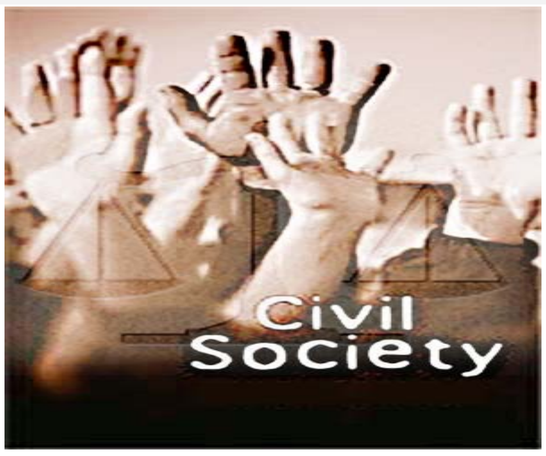

دامەزراوەکانیش چالاکانەتر پشتیوانیی خۆیان دەربڕیوە. بەڵام لەم نێودا زۆربەی رێکخراوو گرووپە ئێرانییەکان لە پۆزیسیۆنەوە بگرە تا ئۆپۆزیسیۆن هیچ کارێکیان بۆ پشتیوانی کردن لەو مانگرتنە نەکردوە. گرووپە چاکسازی خوازەکان، دەفتەری تەحکیمی وەحدەت، هێزەکانی ناسراو بە میللی ـ مەزهەبی، رووناکبیران و چالاکانی مافی مرۆڤ دژکردەوەیەکی هەر چەند کەمیشیان لەو پێوەندییەدا نەبووە، لەو نێوەدا زۆربەی گرووپە ئۆپۆزیسیۆنەکانیش بێدەنگ ماونەتەوە.

ئەمڕۆ کە "کوردستان بووەتە سەنگەری کۆمەڵگەی مەدەنی" دەمڕاستە خەباتی مەدەنی بۆچی بێدەنگن؟

ئەم دەمڕاستانە کە زۆر بە توندی بزاڤە نامەدەنییەکان شرۆڤە دەکەن، بۆچی ئەمڕۆ لە بەرانبەر مەدەنیترین هەڵسوکەوتی زیندانییەکانی کورد زاریان بەستراوە؟ مەگەر خۆیان بە داکۆکیکاری خەباتی مەدەنی نازانن و لایەنگری لەو شێوازە خەباتە ناکەن؟ تا ئێستا دوو کۆبوونەوەی هێمن و هێدی لە سنەو لە مەهابادیش کۆبوونەوەیەکی ئارام بۆ پشتیوانی کردن لەو مانگرتنەی زیندانییەکان بەڕێوە چووە، بەڵام ئێستاشی لەگەڵ دابێ دەمڕاستەکانی خەباتی مەدەنی قسەیەکیان بۆ پشتیوانی ـ تەنانەت باس کردن لە دەردو ئازاری ـ ئەو مانگرتنە بە زمان دا نەهاتووە. مەگەر هەر ئەو دەمڕاستانە نین ئەگەر خۆییەکانیان (ئەوانەی لە خۆیانن) دەستبەسەر دەکرێن هەموو هێزو تواناییەکانیان وەگەڕ دەخەن؟

ئەمڕۆکە کە "کوردستان بووەتە مەتەرێزی کۆمەڵگەی مەدەنی" بۆچی بانگەشەکارانی دێموکراسی و مافی مرۆڤ بێدەنگن؟ لە راستیدا ئەوان نەك لە ترسان، بەڵکوو لە بەر هۆکارگەلێکی تەواو روون گوێی خۆیان لێ ئاخنیوە، ئەوان هەر کاتێك باسی کورد لە گۆڕێ دابێ، جا لە بەر هەر چیەك بێ، بە پەیمانی نەنووسراوی خۆیان لەگەڵ دەسەڵات و حاکمیەت وەفادارن و لە "هاورێکچەیی ئیدیۆلۆژیکی" لەگەڵ دەسەڵاتداران دا هەموو توانای خۆیان بە کار هێناوە تا هەر چیەك ناوی کوردو مافی کوردی پێوە دیار بێ بیخەنە پەراوێزەوە.

ئەوان هەر چۆنێك بێ لە هێنانە گۆڕێی ناوی کوردو کوردستان دەترسن و بە هەر شێوەیەك لە شێوەکان داوای گەڕاندنەوەی مافەکانی خۆیانیان لێ بکەن، ئەوان دژیانن، جا خەباتەکە مەدەنی بێ یا نامەدەنی. لە بەر ئەوەیە ئەو دەمڕاستانە بێدەنگن.

١٤ی خەرمانان

یەکگرتوویی ئۆپۆزیسیۆنی ئێرانی و ڕێگاچارە

ئا: سۆران شێرزاد

ئۆپۆزیسیۆن بە واتای ئەو کەمینەیە کە هەوڵی ئاڵ و گۆڕی دەسەڵات و بەدەستەوە گرتنی دەسەڵات دەدا، کاتێك کە دەگوترێ ئاڵوگۆری دەسەڵات مەبەست روخانی دەسەڵات و تێکرمانێتی. بۆ رووخانی سیستمێکی دەسەداتدار هەر هێزێك ستراتیژو تاکتیکی تایبەتی خۆی دەگرێتە بەر. بەڵام لە پێوەندی لەگەڵ ئێراندا روونە کە ئۆپۆزیسیۆنی ئێرانی لە بەرەنگاریی دەسەڵاتێکی سەرەڕۆ وەك رێژیمی ئیسلامی ئەگەر خوازیاری کەڵك وەرگرتن لە تیۆری یەکگرتن ـ بزاڤ بێ، پێویستە هاوئاهەنگی لە نێو رەوتە جۆراوجۆرەکانی نێو ئۆپۆزیسیۆن زیاتر بکرێ. ئەم وتارە تەرکیز دەخاتە سەر هۆی یەك نەگرتنی ئۆپۆزیسیۆن و تەگەرەکانی بەردەم ئەو یەکگرتنە.

١ـ دیارە ئێرانییەکان لە بواری کەلتووریەوە خاوەن پاشخانێکی کولتووری بەهێزن، بەڵام لەم کولتوورەدا لایەنی نێگەتیڤیش بەدی دەکرێ، کە ئەم خاڵە بێ هێزانە کاریگەرییان خستۆتە سەر ئەم مەسەلەیە وەك هۆکارێك خۆی لە خۆی دا مەسەلەی خۆ بە زلزانی و خەڵکیتر بەکەم گرتن لە خاڵەلاوازەکانی کولتووری کۆمەڵگای ئێران و هێندێك لە روناکبیرانێتی. هەلبەت دەبێ ئاماژە بەوە بکەین کە هۆی دەرەکی و مەسەلەی کۆلۆنیالیزمیش بێ کاریگەر نەبووە و بە شێوەیەك لە شێوەکان دەتوانین بلێین خۆمان نەبووینەو لە سەر هێزی خۆمان حیسابمان نەکردبووە، بەڵام دەبێ بە روونکردنەوە بەهیوا خۆ بوون و بەهێز کردنی کۆمەڵگا بە ئیرادەی خۆی لە راستای رزگاری لە وەزعییەتی ئێستادا ئەم دۆخە گۆرانی بە سەردا بێت.

٢ـ هەژار بوون لە بواری فکری و نەبوونی فکرییەتێکی بە هێزی رادیکال و لیبرال . بەداخەوە بەشی هەرەزۆری هێزی ئۆپۆزیسیۆن بە دژایەتی خومەینی لەگەڵ ئامریکا هەلفریواو خومەنییان بەدژی ئیمپریالیزم لەقەڵەم داو لە بەر یەك هەڵ وەشانەوەی ئۆردوگای سوسیالیزم و رووهێنانی هیندێك لە هێزە چەپەکانی لە ئاستی دەوڵەت بۆ لای سەرمایەداری هێزە چەپەکانی

تووشی کێشەیەکی گەورە کرد. دیارە هێزە چەپەکان بە داخەوە ئایدیالە دوگمەکانیان وەدەرکرت و هەرجۆرەگۆڕانێك یان ریفۆرمێك لە ئیدئۆلۆژی دا بە مانای لادانی لە سوسیالیزم دەزانی لەگەڵ ئەوەیکە مارکس کە خزمەتێکی گەورەی بە سوسیالیزم کردووە قەت بڕوای وانە بووە کە نابێت ئاڵ و گۆرو ریفۆرم لە سوسیالیزم دا بکرێت هەمووشتێکی بەرەش یان سپی نەدەیت واتا ئەوەی پێی دەڵێین (مطلق گرایی) بەڵام لە ئۆردوگای چەپ دا ئالترناتیف یان بە دیلێك نەهاتە ئاراوە، دیارە هێندێك لە هێزەچەپەکان روویانکردە بیرۆکەی سوسیال ـ دیموکراتی و لیبران دێموکراتی و سوسیالیزمی دێموکراتێك بەواتا و خویندنەوەیەکی نوێ دیارە هەتاکوو ئێستا ئایدیایەکی بە جۆرێك کە سەیتەرەی هەبێت بە سەر ئایدیاکانی ترو خەڵکی لە دەوری خۆی کۆکربێتەوە نابینرێ.

دیارە هەتا ئێستا گفتوگۆ ودیالۆگ و باس زۆرکراوە بەڵام بەداخەوە هەتاکو ئێستا بەرهەمێکی لێ نابیندرێ دیارە پرش و بڵاوی ئۆپۆزیسیۆنی ئێرانی، بەم زووانە پێشبینی هاوکارییەکی ئەوتۆ ناکرێت.

ـــ کۆن بوون و پاسیڤ بوونی ئۆپۆزیسیون، بەشێك لە توێژەرانی سیاسیی ئێران لە سەر ئەو باوەڕەن کە هۆکاری سەرەکیی پێك نەهاتنی بەدیلێکی بەهێز لە بەرامبەر رژێمی دەسەڵاتدار، پاسیڤیزم هەڵخولان لە دەوری عەقلییەتی ٣٠ ساڵ لەوە پێشە. روانگەی پارادوکسیکال و دەمارگرژی ئیدئۆلۆژیك و دابڕانی لە کۆمەڵگای ئێران وایکردوە، کە ئەم هێزانە چ لە بواری هەلوێست گرتن دا و چ لە بواری خوێندنەوەی پێداویستییەکانی کۆمەڵگای هەنووکەیی ئێران تووشی سەر لێشێواوی بن.

پەیڤ

شەهیدانی گردێنە دژی خەباتی مەدەنی نەبوون

سامان فەقێنەبی

رووداوی شەهید بوونی سێ شۆرشگێری دێموکرات لە رۆژی ٢٣ی گەلاوێژ لە دۆڵی گردێنەی ناوچەی سەردەشت، بۆ ئەو کەسانەی کە لە ناخی رووداوەکەدا بوون، کاریگەریی سایکۆلۆژی و جیاوازییەکی بەرچاوتری بە بەراورد لەگەڵ خەم و پەژارەی باقیی هاورێیانی حیزبییەوە هەیە. ئەم نووسینە هەلسەنگاندنێکی کورتی ریبازو تایبەتمەندییە شۆرشگێرییەکانی ئەم سێ هاورێ نەمرەیەو هەرچەند هەوڵ دراوە کە ئەم نووسینە کورتە لە ئیحساس گەرایی و گرسانی رق و کینە بە دوور بێو لەودا پتر ئاماژە لە سەر شێوە روانینێکی ئەم سێ شەهیدە بە نیسبەت شۆرش و خەباتەوە بکرێ، بەڵام بەو حاڵەش مرۆڤ ناتوانێ کە بە تەواوەتی خۆی لە ژێر کاریگەریی سایکۆلۆژیو عاتیفی رووداوەکان بدزێتەوەو تەنیا لە رەهەندێکی عەقلانییەوە ئاستی لەخۆبوردوویی و شەیدابوونی ئەم شەهیدانە بە رزگارییو مرۆڤایەتی بنرخێنێ.

حاشاهەلنەگرە کە فەلسەفەی شۆڕش و لۆژیکی زاڵ بە سەر ئەم شەهیدانەدا ئاوێتەیەك بوو لە عەقلانییەت و ئیحساس گەرایی، چونکە بە بڕوای من بەرسڤی فەلسەفیو هەروەها پاڵنەرو بزوێنەری سەرەکی چوونی ئەم شەهیدانە بۆ نێو زاری رێژیمێکی پڕ چەك و دڕندە ناکرێ تەنیاو بە شێوەیەکی ئابستراکت (مجرد) لە عەقڵ گەراییدا بدۆزینەوە. فەلسەفەی خەبات لەلای ئەم نەمرانە بریتیی بوو لە تێکۆشان لە پێناو دەستەبەرکردنی داهاتوویەکی روون بۆ کۆمەڵگاو پارێزگاری لە شوناسی نەتەوەیی گەلێکی ژێردەست، هەر لەو پێناوەداو لە خەڵوەت و بێدەنگیی زاڵ بە سەر دۆڵی گردێنەدا گیانی خۆیان کرد بە تێچووی ئەم بەها مرۆڤانەیەی کە بە شوێنیاندا دەگەڕان.

پێویستە بگوترێ روانگەیەکی پراکسیسی هەردەم باڵی بەسەر هەزرو بیرکردنەوەو پرۆژەکانی شەهیدانی گردێنەدا کێشابوو و لە یاریکردن بە تیۆریو چەواشەکردنی راستییەکان بێزارییان دەردەبڕیو لەو وێناسازیی درۆیین و فانتازییای شێوە رووناکبیرانە کە بە داخەوە ئەمرۆکە تارادەیەك باوە بێزار بوون.

لێرەدا جێی خۆیەتی ئاماژەیەك بەو جۆرە کەسانە بکرێ کە لە دوای ئەو رووداوە، حوزووری فیزیکی پێشمەرگەو گیانفدایی شەهیدانی گردێنەیان بە تێکدانی فەزای ئارامی هەنووکەییو لەمپەردانان لە بەردەم خەباتی مەدەنی لە رۆژهەلاتی کوردستان لە قەڵەم داوە! لە نووسینی ئەم کەسانەدا وادەردەکەوێ کە گوایە تێزێکی نوێیان دۆزیوەتەوە کە حوزووری فیزیکی ئۆپۆزیسیۆن لە نێوخۆی وڵات، فەزا میلیتاریزە دەکاو بیانوو دەداتە دەست رێژیم کە فشار بۆ سەر چالاکڤانانی مەدەنی زیاتر بکا. لەم بارەیەوە پێویستە بڵێین یەکەم، زۆربەی ئەم بانگەشانە لەلایەن کەسانێکەوە دەکرێ کە روون نییە بە چ هۆکارێك فەزای ئارام و خەبات لە بواری مەدەنیان لە رۆژهەڵاتی کوردستان جێهێشتووە و لە دەرەوەو لە تاراوگەڕا قاوقیژیان وەرێ خستووەو فرمێسکی تیمساح بۆ چالاکانی مەدەنی لە نێو خۆی وڵات هەڵ دەرێژن! دووەم، خەباتی مەدەنی لە کەشوهەوایەکی لانیکەم شێوە دێموکراتیك دا دەرەتانی گەشەو بوون بە بزاڤێکی رێکخراوو جەماوەری پەیدا دەکاو لە حاڵەتی پچڕپچڕو غەیرە سیستماتیك و داخراو دێتە دەر. کە ئەمەش لە چوارچێوەی دەسەڵاتێکی تیۆکراتیك و توتالیتەی وەکوو رێژیمی ئیسلامیی ئێران بە شتێکی ئاستەم لەقەڵەم دەرێو پەرچەکرداری رابردوو سەلماندوویەتی کە درندەیی رێژیمی ئیسلامی لە هەمبەر ویستە مرۆیانەکانی خەڵکی کوردستان پێوەندییەکانی ئەوتۆی بە کردەوەی ئۆپۆزیسیۆنی دەرەوەی وڵاتەوە نیە. سێهەم، سەرەڕای هەموو ئەمانە ئۆپۆزیسیۆنی کورد لەم ساڵانەی دواییدا چ لە بواری راگەیاندن (پوشش خبری)و چ لە بواری دیپلۆماسیو دەرخستنی تێکۆشانی چالاکڤانانی مەدەنی لە دەرەوەی وڵات و چ لە بواری بەستێن سازیی زەینی لە نێو خەڵکی کوردستان دا بۆ پشتگری کردن لە چالاکانی مەدەنی لە هیچ هەولێك درێغیان نەکردوە. چوارەم، ئەزموونی خەباتی نەتەوایەتی لە زۆر شوێنی جیهان نیشانی داوە کە خەبات و تەنانەت دیفاعی چەکداریی ئۆپۆزیسیۆن و تێکۆشانی چالاکڤانانی مەدەنی ئەگەر هاوئاهەنگی هەبێ، تەواوکەری یەکتر دێتە ئەژمارو هەرکام لەو شێوازانەی خەبات دەتوانێ وەکوو کارتی فشار بۆ سەر دەسەڵاتی داگیرکەر کەڵکی لێوەر بگیرێ.

لە کۆتاییدا تەنیا خاڵێك کە مابێ ئاماژەی پێ بکرێو بە وردبینییەوە سەیری بکەین، بریتییە لە لێبووردەیی شۆڕشگێرانەی ئەم پۆلە شەهیدە بە نیسبەت جاش و بەکرێگیراوانی رێژیم، کە بە داخەوە هەر لەلایەن ئەو بەکرێگیراوە خۆولاتیانەوە لەداو کەوتن و شەهید کران. بۆیەش لە نێو خەڵکی کوردستان دا پێیان دەگوترێ جاش و خائین، چونکە هۆکاری هاوکاریی ئەم کەسانە لەگەڵ رێژیمی تاران نە لایەنی هزریو مەعریفی لە خۆ دەگرێو نە لە ئەنجامی باوەرمەندی بە بنەمایەکی ئایینیو مێتافیزیکی هاتۆتە ئاراوە، ئەمانە کەسانێکن کە ئایدیالەکانی نێو مێشکی بۆگەنیان، تەنیا لە نۆکەری زیاتر بۆ داگیرکەر و دژایەتی لەگەڵ بەها مرۆییەکاندا کورت دەبێتەوە.

کۆتایی لیبرالیزمی نوێ ؟

نووسینی:جۆزێف ئی.ستیگلیتز
و. لە ئینگلیزی یەوە: کەماڵ حەسەنپوور.

نیویۆرك ـ دونیا بەرامبەر بە لیبرالیزمی نوێ بە روحم نەبووە، ئەو هەمبانە لە بیرۆکەکان لە سەر ئەو باوەڕە کوێرە بڕواییە دامەزراوە کە بازار خۆڕاسکەرەوەیە، بەشێوەیەکی کاریگەر سامانەکان تەرخان دەکا و بەباشی خزمەت بە بەرژەوەندیی گشتی دەکا . ئەوە ئەو کوێرەبڕواییە بە بازار بوو کە بناغەی تاچێریسم، سیاسەتی ئابوریی رۆناڵد ڕێگان (Reganomics) و "ڕێککەوتنی واشینگتۆن " لەپێناو بەتایبەتی کردن، لیبرالیزە کردن و سەربەخۆیی بانکی ناوەندیی بۆ جەخت کرن لەسەر کۆنترۆڵی هەڵاوسانی پێك دەهێنا .

لەماوەی چارەگە سەدەیەك لەنێو ولاتانی روو لە گەشەدا پێشبڕکێیەو دۆڕاوەکان ئاشکران: ئەو ولاتانەی کەدوای سیاسەتی نوێ رلیبرالی کەوتن نەك هەر پێشبڕکێی گەشە کردنیان دۆڕاند کاتێك کەگەشەیان کرد، سوودەکان بەشێوەیەکی لاسەنگ لە لای ئەوانەی کە لە لوتکەی دەسەلات دابوون کۆبونەوە .

ئەو تێکەڵاوییەی بانگەشەی بازاری ئازاد و دەست تێوەردانی دەوڵەت بە تایبەتی لە وڵاتانی روولە گەشەدا ئاسەواری خراپی هەبووە. ئەوان پێیان گوترابوو کەدەست خستنە نێو کەرتی کشتوکاڵ رابگرن، بەو شێوەیە وەرزێڕەکانیان تووشی پێشبڕکێی ماڵوێرانکەر لەگەڵ وەرزێڕانی ئەمریکایی و ئورووپایی کرد

ئەگەرچی نوێ لیبرالەکان نایان هەوێ دانی پێدابنێن بەلام ئیدئۆلۆژیی ئەوان لەتاقیکارییەکی تریش شکستی هێناوە. هیچ کەس ناتوانێ بانگەشەی ئەوە بکا کە ناوندە بازرگانییەکان کارێکی نایابیان لەدابەش کردنی سامانەکان لەکۆتایی نەوەدەکانی زایینیدا، بە تەرخان کردنی ٩٧ ٪ی وەبەرهێنانەکان لە فیبری نووری کەچەندین ساڵ دەخایەنێ تا رووناکاییەك ببینین، کرد.

بەلام لانی کەم ئەو هەڵەیە سوودێکی بێ ئانقەستی هەبوو: لەگەڵ دابەزینی نرخی کەلوپەلی راگەیاندن، هیندوستان و چین زۆرتر هاتنە نێو ئابووریی جیهانییەوە . بەلام دیتنی ئەم جۆرە سوودە لە تەرخان کردنی سەرمایەی بەرچاو لە خانووسازیدا دژوارە. لە کاتێکدا کە ملیۆنان بنەماڵە لە ماڵەکانیان دەردەکرێن خانووی نوێ کە بنەماڵەکان توانای کڕینیان نیە وێران دەکرێن و لە هەندێك ناوچە دەوڵەت ناچاربووە بۆ گواستنەوەی پاشماوەکان هەڵوێست بگرێ. لە شوێنی تر هەمان گیروگرفت لەتەشەنە کردن دایە بەو شێوەیە تەنانەت ئەو کەسانەی کە هاوڵاتیی نموونەیی بوون، بە وریایی پارەیان قەرز کردووە و خزمەتی خانووەکانیان کردووە، ئیستا دەبینن کە بازاڕ نرخی خانووەکانیان تارادەیەك دابەزاندووە کە چاوەروانیانی شتی وایان لەخراپترین مۆتەکەکان نەدەکرد.

بێگومان وەبەرهێنانی لەرادەبەدەر لە خانووبەرە دا هەندێك سوودی کورتخایەنی هەبوو: هەندێك ئەمریکایی (رەنگە تەنیا بۆ چەند مانگ) لە خۆشی خاوەن خانوو بوون و ژیان لە ماڵێکی گەورەتر دا شاد بوون. بەلام بە چ نرخێك بۆ خۆیان و بۆ ئابووریی جیهان بە ملیۆنان خەڵك کاتێك کە خانووەکەیان لە کیس دەدەن، پاشەکەوتی ژیانی خۆشیان لەکیس دەدەن و داگیر کردنی خانووی ئەو کەسانەی کە توانای دانەوەی قەرزەکانیان نیە (لەلایەن بانکەکانەوە) ئابووریی جیهانی خستۆتە دۆخێکی نزمە. هاوڕایی لە مەڕ پێشبینیی داهاتووی ئابووریی جیهانی روولە زیاد بوونە: ئەو دۆخە نزمە ئابورییە درێژخایەن و بەر بلاو دەبێ.

بازاڕ ئێمەی بۆ گرانیی نرخی نەوت و خواردنە مەنییش ئامادە نەکرد. دیارە هیچکام لە کەرتەکان نموونەی ئابووریی بازاری ئازاد نین، بەلام ئەوە بەشێك لە مەبەستی منە: رەوانبێژیی بازاری ئازاد بەشێوەیەکی بژێرەیی کەڵکی لێوەرگیراوە، لەو شوێنانەی کە لە خزمەت بەرژەوەندیی تایبەتی دابێ لەباوەش گیراوە و کاتێك وا نەبووە رەت کراوەتەوە.

رەنگە یەکێك لە رەوشتە دەگمەنە باشەکانی دەوڵەتی جۆرج دەبلیو بووش ئەوە بێ کە لەم دەوڵەتە دا بۆشایی نێوان رەوانبێژی وراستی لە چاو سەردەمی رۆنالد ڕێگان کەمترە. لە تەواوی ئەو ماوەیەی کە ڕێگان باسی بازرگانیی ئازادی دەکرد، ئازادانە کۆسپی لە سەر ڕێگای بازرگانیی ئازاد دادەنا، ئەوە "سنووردانانە بەدناوە خۆویستەکەی" سەر هەناردەی ئوتۆمبێلیش دەگرێتەوە.

سیاسەتی بووش خراپتر بووە، بەلام رادەی خزمەتی ئاشکرای ناوبراو بە ناوەندەکانی بەرهەمهێنانی چەك وچۆڵە سەربازییەکانی زۆر بێ پەردەتر بووە. تەنیا جارێك کە دەوڵەتی بووش سەوز بوو ئەویش کاتێك بوو کە سوبسیدی بۆ ئێتانۆل، کە سوودی بۆ ژینگە جێگای شك و گومانە، پەسەند کرد. شێواویی لە بازاری وزە (بەتایبەتی لە رێگای سیستمی باجەوە) درێژەی هەیە و ئەگەر بووش بیتوانیبا دەرباز بێ، بارودۆخ زۆر خراپتر دەبوو.

ئەو تێکەڵاوییەی بانگەشەی بازاری ئازاد و دەست تێوەردانی دەوڵەت بە تایبەتی لە ولاتانی روولە گەشەدا ئاسەواری خراپی هەبووە. ئەوان پێیان گوترابوو کەدەست خستنە نێو کەرتی کشتوکاڵ رابگرن، بەو شێوەیە وەرزێڕەکانیان تووشی پێشبرکێی ماڵوێرانکەر لەگەڵ وەرزێڕانی ئەمریکایی و ئورووپایی کرد. رەنگە وەرزێڕەکانیان بیانتوانیبا لەگەڵ وەرزێڕانی ئەمریکایی و ئورووپایی پێشبڕکێ بکەن، بەلام ئەوان نەیاندەتوانی لەگەڵ سوبسیدەکانی ئەمریکا و یەکیەتیی ئورووپا پێشبڕکێ بکەن. بۆیە سەیر نەبوو کە وەبەرهێنان لە کەرتی کشتوکاڵ لە ولاتانی روولە گەشە دا کەم بۆوە وبۆشایی خواردەمەنیی پەرەی ئەستاند.

ئەو کەسانەی کە ئەو ئامۆژگارییە هەڵەیەیان بلاو دەکردەوە پێویست ناکا نیگەرانی دانی هەڵە بن. نرخەکەی دەبێ خەڵکی ولاتانی روو لە گەشە بیدەن، بە تایبەت هەژارەکان. ئەو ساڵ ئێمە شاهیدی چوونەسەری رێژەی هەژاری دەبین، بەتایبەتی ئەگەر بە دروستی پێوانە بکرێ. بەشێوەیەکی ساکار، لە جیهانی فرەیی، ملیۆنان کەس لە ولاتانی روو لە گەشە دا ئێستاش توانای دابین کردنی لانیکەمی پێویستیی خواردەمەنی وزەبەخشیان نیە. لە زۆر ولاتان، گرانی خواردەمەنی و سووتەمەنی ئاسەوارێکی ماڵوێرانکەری لە سەر چینی هەژار دەبێ، چونکە ئەو بەرهەمانە بەردەوام بەشێکی بەرچاو لە خەرجی ئەوان پێك دەهێنن.

تووڕەیی لە سەرانسەری جیهان ئاشکرایە. بۆیە هیچ سەیر نیە کاتێك کە بەشی زۆری ئەو تووڕەییە بەرەوڕووی ئەو کەسانە دەبێتەوە کە بەمەبەستی سوودی خێرا بازرگانی بەو بەرهەمانەوە دەکەن. ئەوانیش لە ولام دا دەڵێن: ئێمە هۆی دروست بوونی ئەو گیروگرفتە نین، ئێمە تەنیا خەریکی " دۆزینەوەی نرخین"، بە واتایەکی تر، دۆزینەوە، ئیتر ئەوساڵ بۆ چارەسەری گیرو گرفتەکە دەرنگ بووە، چونکە قاتی و قرییە.

بەلام ئەو ولامە فرتوفێڵاوییە. چاوەروانیی چوونەسەری نرخ و ناسەقامگیریی نرخەکان سەدان ملیۆن وەرزێڕ هان دەدا وریاتر هەڵسوکەوت بکەن. ئەگەر ئەوان ئەمرۆ بەشێك لە دانەوێڵەکە پاشەکەوت بکەن رەنگە پاشان بتوانن پارەی زیاتر پەیدا بکەن، بەلام ئەگەر ئەو کارە نەکەن، ئەگەر بەرهەمی ساڵی داهاتوو کەمتر بێ ئەوان توانای کڕینی دانەوێڵەیان نابێ. کەمێك دانەوێڵە کە لە لایەن سەدان ملیۆن وەرزێڕ لە سەرانسەری جیهان دەرەوەی بازاڕ دەمێنێتەوە و دەبێتە کۆیەکی بەرچاو.

داکۆکیەکەرانی کوێرەبڕوایی بازاڕ دەیانهەوێ شکستی بازاڕ وەك شکستی دەوڵەت بنوێنن. لە بەرپرسێکی پایەبەرزی چینی دەگێڕنەوە کە گوتوویەتی پرسەکە ئەوەیە کە دەوڵەتی ئەمریکا دەبوو هەوڵی زۆرتری بۆ یارمەتیدان بە چینی کەم داهاتی ئەمریکایی بۆ دابین کردنی خانوو دابا. منیش لە سەر ئەو باوەڕەم. بەلام ئەوە راستییەکە ناگۆڕێ. بانکە ئەمریکاییەکان بەشێوەیەکی زۆر زەق لە هەڵسەنگاندنی مەترسیدا ناکارامە بوون کە ئەنجامەکەی گشت جیهانی گرتۆتەوە، لە کاتێکدا کە ئەو کەسانەی کە بەرێوەبەریی ئەو دامودەزگایانەیان لە ئەستۆ بووە بە ملیار دۆلار دەستخۆشانەوە خۆیان دەرباز کردوە.

ئەمرۆ ناهاوتاییەك لە نێوان سوودی کۆمەڵایەتی و تاکی دا هەیە، تا ئەوانە لەگەڵ یەك ڕێك نەخرێن، سیستمی بازار ناتوانێ بە باشی کار بکا.

کوێرەبڕوایی نوێ لیبرالەکان بە بازار هەمیشە دۆکترینێکی سیاسی بووە کە لە خزمەتی بەرژەوەندیی تاقمێکی تایبەت دابووە. ئەوە هیچ کات لە لایەن تێۆری ئابووییەوە پشتگیریی لێ نەکراوە بەهەمان شێوە، ئێستا دەبێ ئاشکرا بووبێ کە ئەوە لەلایەن ئەزموونی مێژوویش پشتیوانیی لێ ناکرێ. فێربوون لەو وانەیە رەنگە تروسکایی رووناکی لەو هەورە دابێ کە ئێستا ئاسمانی ئابووریی جیهانی داپۆشیوە.

ئەوە ئەو کوێرەبڕواییە بە بازار بوو کە بناغەی تاچێریسم، سیاسەتی ئابوریی رۆناڵد ڕێگان (Reganomics) و "ڕێککەوتنی واشینگتۆن " لە پێناو بەتایبەتی کردن، لیبرالیزە کردن و سەربەخۆیی بانکی ناوەندیی بۆ جەخت کرن لەسەر کۆنترۆڵی هەڵاوسانی پێك دەهێنا .

تێبینی: جۆزێف ئی ستیگلیتز، پرۆفیسۆری زانکۆی کۆلۆمبیا، لە ساڵی ٢٠٠١ خەڵاتی ئابووریی نۆبێلی وەرگرت. ناوبراو لەگەڵ لیندا بیلمێس " شەڕی سێ تریلیۆن دولاری راستی تێچوونەکانی ناکۆکی عێراق"ی نووسیوە.

له جیاتی نان، به یه‌کسانی گولله دابه‌ش کرا ....

ن: مینا ئەسەدی
و: له فارسییه‌وه: کوێستان فتووحی

" حتا اگر یه پنجره باز باشه
حتا اگه یه بال پرواز باشه
من می‌تونم باغو تماشا کنم
من می‌تونم خورشیدو پیدا کنم "

هاتبوو کچەکەی بباتەوە، شتومەکەکانیان لە نێو کیسەیەك دا دایە دەستی. کاتێك دایك بە ترس‌و لەرزەوە پرسیاری کردبوو، ئازەر، ئەی ئازەر ئەی ئازەرم کوانێ، مەگەر قەرار نەبوو ئازاد بکرێ؟ پاسدارەکان دایانە پرمەی پێکەنین‌و وتیان ئازاد کرا، ئازادی ئازاد [بۆ هەمیشە ئازاد بوو] لە حاڵێك دا بە زۆر کیسەکەیان دەخستە ژێر باڵی‌و بەتەشەرەوە پێ وت: بڕۆ دایە، بە سلامەت، ئەوانەش ببەوە وەك یادگار ڕایانگرە.

***

هاتبوون کوڕەکەیان ببەنەوە، هەموو پێکەوە بە جلوبەرگی تازەوەو پاك‌و خاوێن‌و شادەوە هاتبوون، وەکوو ڕۆژی جێژن، نەوەکەشیان لەگەڵ خۆیان هێنابوو. تەمەنی ۷ ساڵان بوو، ئەو کاتە کە باوکیان دەستگیر کرد، تەمەنی یەك مانگە بوو، ئێستا قووتوویەك شوکولاتی بە دەستەوەیە لە خۆشیی دیتنی باوکی لەسەر پێ ڕانەدەوەستا.

مەئموورەکان هاتن کیسەیەکیشیان دا بە وان. دایکی وتی: ئەی یوسف کوا؟ بۆخۆی کەی دێت؟ بە بێ‌دەنگی چاویان لێ‌کرد.

بابی وتی: دەبێ ئەورۆ ئازاد بکرێ.

پێی پێکەنین: لێرە "دەبێ" مانای نیە. "ڕەنگە" مان هەیە بەڵام "دەبێ" مان نیە.

دەنگی شیوەن‌و گریان بەرز بۆوە. یوسف ..... یوسف .....

منداڵەکە دەستی کرد بە گریان! بابە ..... یوسف

یەکێك لە مەئموورەکان وتی : فینکە فینك بەسە .....

مەگەر ماڵتان نیە. بڕۆن لەوێ شین و واوەیلا بکەن. یەکێکی دیکە وتی:"یوسفی گمگشتە باز آید" (یوسفی ونبوو دێتەوە) ئاغا گیان خەم مەخۆ. ئەوانی دیکەش لە قاقای پێکەنینیان دا.

***

مامە پیرەی گۆچان بە دەست خۆی گەیاندبووە پشت میلەکانی دەرگا ئاسنینە گەورەکەی زیندان، هەر چەندی گەڕا کوڕەکەی نەدیتەوە، ناڕەحەت بوو، بە گۆچانەکەی لە میلەکانی دەدا، پاسدارێك لەولاوە وتی:

ـ بەو حاڵ‌و وەزعەوە هاتووی بۆ ئێرە لە چ دەگەڕێی؟

ــ ببورە گەورەم، موحسینی ئێمە ڕۆیشت؟

ـ مەحسینی ئێوە؟

ـ قەرارە ئازاد بکرێ، درەنگ گەیشتمێ؟ ڕەنگە ڕۆیشتبێ.

پاسدارەکە بە بێوازییەوە وتی: "هەموویان ئازاد کردن، هەموو ڕۆیشتن.

مەئموورێك کە لە نێو دیوە چووکەکەی پێش دەرگای زیندان ڕاوەستا بوو هاواری کرد کاری بە کێیە؟

ـ دەڵێ بە موحسین.

ـ وتت کە ئازاد بوون؟

ـ بەڵێ وتم بەڵام تێ‌ناگا

مەئمووری نێو دیوە چووکەکە هاواری کرد: بڕۆ مامە، موحسین ڕۆی.

ـ بۆ کوێ چوو؟

پاسدارەکە بە پێکەنینەوە وتی: ڕۆی بۆ لای خودا. ئینشەڵڵا کاتێك تۆش ڕۆیشتی بۆ لای خودا لەوێ یەکتر دەبینن.

***

دایە پیرەش هاتبوو نەوەکانی بباتەوە، [نەی‌زانیبوو] پێش ئەوە کوڕو بووکەکەیان کوشتبوو.

ـ ئەی عەلی‌و مێهری بۆنایەن چیان لێ‌هاتوە؟

ــ بڕۆ دایە ..... بڕۆ بە خەیاڵێکی ئاسوودەوە بخەوە هەموویان هەڵواسران تەواو بوو.

دایە پیرە بە دەنگێکی بەرز وتی: کوڕەکە گیان گوێم باش نابیستێ ..... وتت چیان لێ‌هات؟

مەئمووری بەر دەرگاکە وتی: هیچ دایە ئاوەرووت کران. (ابشو کشیدن‌و چلوشدن)

***

هاتبوو "بیتا" ی بباتەوە. گەوهەرە تاقانەکەی کە تەنیا تاوانی ئەو بەشداری کردن لە خۆپیشاندانێك دا بوو. بە نوقڵ‌و شیرنییەوە هاتبوو. بە دیتنی ئەو هەموو ژن‌و پیاو، پیرو لاو کە لەسەرو سینگی خۆیان دەداو دەگریان، ترسی لێ‌نیشت. نا بە بیریدا نایەت شتێك بەسەر بیتای ئەو هاتبێ. ئەو دەبوو ئەمڕۆ ئازاد بکرێ. تازە لە کوێی دنیا کەسێك بە تاوانی بەشداری کردن لە خۆپیشاندانێکی سادە دا دەکوژن.

نا ئیمکانی نیە شتێکیان بەسەر کچەکەی هێنا بێ. بە پچڕ پچڕ پرسی: بیتا ..... ئەی بیتای من ..... ئێستا قسەکەی تەواو نەکردبوو پاسداری بەر دەرگاکە هاواری کرد:

ــ برادەر ..... یەکێك بنێرە کیسەکەی بیتا بێنێ‌و بیداتە ئەو دایکە، خێرە. دایکە دای بە سەرو سینگی خۆی دا.

ـ ئەی بیتا خۆی، بیتا خۆی .....

پاسدارەکە لەژێر لێوەوە وتی: خوا لێی‌خۆش بێ ..... خودا لە هەڵەکانی خۆش بێ.

***

هەموو هاتبوون، هەموو ئەو کەسانەی کە خۆشەویستێکیان لە زیندان بوو. هاتبوون مێهرییان ببەنەوە، هاتبوون زەهرایان ببەنەوە. هاتبوون عەلی، ئەحمەد، بابەك، سیمین ..... گوڵی ..... عەشرەت ... مەسعوود ... حەمید... شوهرە ... سەعید ... فاتمە ... پەری ... زوهرەو مەحموودیان ببەنەوە، بەڵام هیچیان نەیانتوانی خۆشەویستەکانیان ببینن، هەموویان شت‌و مەکەکانی زیندانیان پێ‌دەدرایەوەو لەگەڵ وەڵامێکی سەر سەری‌و سەرئەنجام مەئموورەکان لە دەست پرسیاری دووپات کراوەی ئەوانەی دەهاتن هەراسان دەبوون‌و بە بزەیەکی گاڵتەئامێز دەیانوت:

ـ مێهرنووش هەڵ ..... عەلی هەڵ .... ئەحمەد هەڵ ..... مەحموود هەڵ ..... هەموو کافرەکان هەڵ... یانی هەموویان هەڵفرین.

هەموو زیندانییەکانیان قەڵاچۆ کردبوو. لە سەرەوە دەستوور هاتبوو کە وریا بن خوێن نەڕژێتە سەر زەوی!! هەر بۆیە کەس گوللەباران نەکرا. ئێعدامە بەکۆمەڵەکان بە هۆی هەڵاواسین بەدار بەڕێوە چوو. دەستە دەستە لاوان‌و جیابیران لە بەندەکانیان دێنایەدەرێ‌و لە دادگاییەکی سێ خولەکیدا کە بەشێکی زۆریان لە ئامفی تیئاتری زیندانی گەوهەردەشت بەڕیوەچوون مەحکووم بە مەرگ کران‌و چەند خولەکێك دوایی حوکمەکە بەڕێوەدەچوو.. جگە لە چەند کەسێك کە پێشتر حوکمی ئێعدامیان هەبوو، زۆرتری ئەو زیندانیانە دەورانی زیندانی‌بوونیان بەسەر بردبووو قەرار بوو هەر ئەو ڕۆژانە ئازاد بکرێن؟

***

هاوینی ساڵی شەست‌و حەوتتان لەبیر ماوە؟

لە خەرمانانی ٦٧ بنەماڵەیەکی یەکجار زۆر بۆ مەرگی خۆشەویستانیان شینیان گێڕا، لەو ساڵەدا ڕێژیمی جەهل‌و جینایەت بۆ چاوترسێن کردنی موخالیفانی خۆی سەدان کەس لە باشترین لاوەکانیان ئێعدام کردن بۆ ئەوەی دەنگی ئازادیخوازی‌و جیابیری بێدەنگ بکاو ببێتە دەرسێك بۆ خەڵکانی‌تریش. پاشان بە شەو بە کۆمەڵ تەرمەکانیان لە گۆڕە بێ‌ناوونیشانەکاندا دەخستنە بن گڵەوە. بەو جینایەتە گەورەیە لاپەڕەیەکی ڕەشی دیکەی خستەسەر کارنامەی خۆی.

ئایا خەڵکانی دیکە دەرسیان وەرگرت لەو ئەو کوشتارانە؟

بێگومان نا، وەریان نەگرت. مانگرتن لە خواردنی زیندانیانی سیاسیی زیندانەکانی عادڵئاوای شیرازو ئیسفەهان‌و مانگرتن لە خواردنی زیاتر لە دوو هەزار زیندانیی سیاسیی زیندانی تەورێز، شاهیدی ئەم ئیددیعایەن. لەو مانگرتنەدا شەش زیندانی سیاسی گیانیان لەدەست داو چواری دیکەش بێ‌ەروشوێن بوون.

***

ئەوان لە سەربڕین نەترسان‌و دیسان لە مەجلیسی عاشقان دا سەمایان کردەوە. دارەکان دیسان چرۆیان کردو لە جیاتی هەر گوڵێکی هەڵوەریو هەزاران خونچەگوڵ پشکووتن. من ترسنۆك نیم. دەزانم بۆ هەر قوفڵێك دەستە کلیلێك هەیەو بۆ لێوەداخراوەکانیش، دیواری بێدەنگی دەرووخێ. بە دڵنیاییەوە دەزانم کە ئەم گڕە ناکوژێتەوە. بەڵام ئێوە... ئێوە کە داستانە خۆشەکانی گورگ هەڵی‌خەڵەتاندوون‌و دەستە خوێناوییەکانی نابینن‌و هەڵخەڵەتاوو ترساوی ساتێکن کە تێی‌دان‌و خاڵێکی ڕەشتان بەسەر ئەو

ڕۆژنە

ئاوڕێك له گرانی و ژانی ژیان له ئێران دا

عەلی بداغی

یەکێك لە تایبەتمەندی‌یەکانی مانگی ڕەمەزان لە ئێران و کوردستان دا ئەو شەپۆلە گرانی‌یە هەوسار پچراوەیە کە بازارەکانی ئەم وڵاتە دادەگرێ و ئەوەندەی دیکە تەنگ بە خەڵکی هەژار و کەم داهات هەڵ دەچنێ.

لەو مانگە دا نرخی زۆر کەلوپەل وشت ومەك بەتایبەت خواردەمەنی و پێداویستی‌یە سەرەکی‌یەکانی ڕۆژانەی خەڵك بە شێوەیەکی بەرچاو گرانتر دەبێ و لە و بەرزبوونەوەی نرخ لە بازارەکان دا توێژی هەژار و کاسبکار و کەم داهات زۆرترین زیان و خەساریان وەبەر دەکەوێ. توێژی هەژار وکەم داهاتیش بەپێی لێدوانی وەزیری " ڕێفاه"ی دەوڵەتی ئەحمەدی نژاد حەشیمەتێکی ١٥ میلیون کەسی لە خەڵکی ئێرانن کە توانای دابینکردنی سەرەکیترین پێداویستی‌یەکانی ژیان و خواردنی ڕۆژانەیان نیە.

ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی هەوڵ دەدا بەرزبوونەوەی نرخی شتومەك و پەرەسەندنی گرانیی هەوسار پچراوی لە ئێران دا بۆ بەرزبوونەی نرخی گرانی لە بازارەکانی جیهان دا بگەڕێنێتەوە، ئەو گرانی‌یەی کە بەرهەمی وشکەساڵی، دیاردەو بەڵا سروشتی‌یەکان، چوونە سەرێی ڕێژەی بەکارهێنان و داواکاری، بەرزبوونەوەی نرخی نەوت و شکانی بەهای دۆلار و پەرەگرتنی گەندەڵی و دەرەنجامەکانی شەڕ و نائەمنی‌یەکانی جیهانن، بەڵام بەسەرنجدان بە ئابووری داتەپیوی ئێران لە دوودەیەی ڕابردوودا بۆمان دەکەوێ کە هێنانەوەی ئەو هۆکارانە هەموو لە جێ دا پاساوێکن بۆ ناکارامەیی بەڕێوەبەرانی حکوومەت و سیاسەتە دژی گەلی‌یەکانی ئەو ڕێژیمەی سامانی نیشتمانیی ئەو وڵاتەی بۆ پرۆژە تایبەتی‌یەکانی خۆی و بۆمەبەستی درێژتر کردنەوەی تەمەنی دەسەڵاتدارەتی‌یەکەی تەرخان کردوە.

هەشت ساڵ شەڕیماڵوێرانکەر ونیزیك بە ٢٠ ساڵ سیاسەتی داشکانی ئابووری و گەندەڵیی بێ لغاوی حکوومەتی و دروستبوونی سەدان مافیای ئابووریی سەر بە ڕێبەران و بەرپرسانی ڕێژیم و تەرخانکردنی سامانی گشتیی وڵات بۆ گرووپە تیرۆریستی یەکانی لە چوار قوژبنی دنیا و لە هەژاری و دواکەووتویی هێشتنەوەی ئێران بڕستی لە خەڵکی هەژار و وەزاڵەهاتووی ئەو وڵاتە بڕیوە.

ئێرانێکی خاوەن زەویی پڕ پیت و ئاو و هەوای سازگار بۆ ئابوریی کشت و کاڵ و خاوەنی گەلێ کانگاو سەرچاوەی ژێرزەویی زۆر دەوڵەمەندی وەك نەوت و گاز و بە ملیون هێزی مرۆیی خوڵقێنەر، خوێندەوار و ئامادە بە کار لە سایەی دەسەڵاتدارەتیی ڕێژیمێکی سەرەڕۆ و ناسەردەمیانە و لە ئاکامی نەبوونی سیتمێکی ئابوریی گونجاوی وەڵامدەر و پێڕەوکردنی سیاسەتێکی چەوت لە سەر بنەمای دژایەتیکردنی زلهێزە ئابووری‌یەکان و بەرگرتن لە ئابووریی ئازاد و کراوە بۆتە خاوەن ئابووری‌یەکی داتەپیو و ئاوسانی ٢٤٪ی و نرخی بێکاری یەکی ٤٢دەرسەدی.

لە تەنیشت خەسارناسیی ئابووریی داتەپیوی ئێران لەلایەن کارناسانی ئابوری‌یەوە ئەوە خەڵکی ئێرانن کە بەدوور لەو باس و خواسانە بە گۆشت و ئێسك و پێستەوە قورسایی گرانی و ئاوسانی ئابووری لەسەر شانی خۆیان هەست پێ دەکەن و بۆ ڕزگار کردنی خۆیان لە ژێر ئەو بارە قورسە ناچارن پێداویستی‌یەکانی خۆیان پلەبەندی بکەن. بۆ وێنە حەشیمەتێکی زۆر لە توێژی کەم داهاتی ژێرهێڵی هەژاری بۆ مانەوەی خۆیان لەگۆڕەپانی ژیاندا ناچارن لە زۆر پێداویستی وەك جلوبەرگ، تەفریح و چوونە سەفەرو سەیران و تەنانەت وەرزش کردنیان بگوزەرێن و خەمی نان وسەر پەنا سەرەکترین و ژیانەکی ترین خەمی ئەوان بێ، ئەویش بەتایبەت لەمانگی ڕەمەزان دا کەنرخی هەموو خواردەمەنی یەکی ڕۆژانە، بەتایبەت شیر، ماست، برینج، میوە، گۆشت و سەوزی و نان گران و گرانتر دەبێ.

جگە لەوەش کۆتایی هاتنی وەرزی پشووی هاوینی و نزیکبوونەوە لەکرانەوەی قوتابخانەکان بڕك و ژان و خەمێکی! قورسی دیکەی ئەو بنەماڵانەیەکە منداڵەکانیان وەبەر خوێندن ناوە. پووڵی ناونوسی تەنانەت لەخوێندنگا دەوڵەتییەکان ، پووڵ بۆ کڕینی کتێب و نامێکە یارمەتی دەرەکان و تێچووەکانی دابینکردنی جلوبەرگ و کەوش و کەرەسەو پێداویستییەکانی خوێندنی منداڵانی قوتابی فشارێکی دیکە بۆسەر بنەماڵەکان ، بەتایبەت بنەماڵە پڕ خێزانەکانە و وای کردوە کە گەورەی ماڵ تەنانەت بە چەند شیفەتە کار کردنیش هێشتا توانای دابین کردنی ئەو تێچووە سەرەکیانەشیان نەبێ.

خۆشتر یان بڵێین تاڵتر لە هەموو ئەوانەش، ئەحمەدی نژاد، سەرۆك کۆماری ڕێژیم لە دوایین کۆنفرانسی چاپەمنیی خۆی‌دا نەك حاشای لە بوونی گرانی و گرفتی بژێو ژیانی خەڵکی کرد، بەڵکوو زنجیرە "پێشنیارێك"یشی بۆ دەرباز بوونی کۆمەڵگای جیهانی لە قەیرانی ئابووری و برسێتی خستە ڕوو. !!

غەزەلی خودا حافیزی

سەرەتا سیفر و فشەی شین و رەشی دەستوورت

کەڕەتێ عەشقی سکالاوی و خەمێکی سوورت

تا سپی بوونی هەناسەی تەمەنی ئەو خەونە

رەگەزی ماچ دەبەخشم بە رقی ئەستوورت

قڕی هاتووە غەزەلی پێنج و شەشی سەرشێتم

خۆ دەهاوێمەوە ئامێزی گڕی تەندوورت

من لە پاڕانەوەکانی سەفەرا ئاوابووم

هەر لە باکوورەوە بۆ سەوزە چیای باشوورت

پێم وتی ئەو غەزەلە پێشکەشە ناقابیلە

پێت وتم رۆڵە بڕۆ کۆی کەوە داشقەی توورت

جەلال نەجاڕی

تریقانەوەی ئێوارەیەکی زستان

خەبات رەسووڵی

دەنگی با ناهێڵێ خەوی لێ بکەوێ. دەڵێی بڕیاری داوە میچی ژوورە قوڕینەکە لەگەڵ خۆی هەڵبگرێ بیبات. قەندیل نوقمی باو وشە وشەکانیەتی‌و رەشەبای رەشەمە پەنجەی کردۆتە پەتکی سێدارەو گەرووی شاخی وەقرخە قرخ خستووە. خەون و راستی و ئەوو ئەو ژوورەو پێشمەرگە نووستووەکان و شەوو رەشەبا.

دەنگی پرخەی ئەو کۆترە تازە هاتووە لە هەموان زیاترە. ترسی مانەوە لە قەندیل و قورسی ژیان و دوا رۆژی نادیار، تامی شیرینی پێشمەرگە بوونیان لێکردۆتە پرخەیەکی بێبڕانەوەی بەرزە دەنگ. بریسکەی بە خەبەری چاوەکانی ژووری تاریك دەپێوێ. پشووی زستانی دابڕانە لە ژیانی خوو پێوەگرتووی چەند ساڵە.

بیرکردنەوەو زیندوو بوونەوەی بیرەوەرییەکان، بزەیەکی ون لە سەر لێوی بۆ کاتێك ئاشکرا دەکات و زوو دەکوژێتەوە. بەکرانەوەی دەرکە پتر شاڵاوی سەرما دەخزێنێتە بن پەتۆکەیەوەو ئەویش خۆی زیاتر گرمۆڵە دەکات.

لە تاریکییەکەدا پیاوێکی چەکداری لایت بە دەست دێتە ژوورێ. بە قەڵافەتی‌و کووڕ بوونەوەکەی‌ڕا دەزانێ مامە پیرەی کۆنەمێوژ فرۆشە. ئەویش وێڕای گەنجەکان ئەو شاخانە دەکوتێ. تیشکی لایتەکە بە حاڵ ژوورەکەی رووناك کردووەو هێڵێکی باریکی تیشك لە ژێر ئەمری مامە دا بەسەر نووستووەکاندا دەگەڕێ‌و بەدوای نیگابانی دوای خۆی، دەمووچاوەکانی دەپشکنێ. سێبەرێکی گەورەی مامە کەوتووەتە سەردیواری بەرامبەرو دێوێکی زلی لە مام مێوژی کورتە باڵا چێ کردووە.

نەخوازراوانە ملچە ملچی دمی دێ. دەستی دەخاتە سەرچۆکی‌و بەسەر سیروانی تازە هاتوودا دادێتەوەو لە پەنای دادەنیشێ. پەتۆکە لەسەری لادەباو بەدەستەڕچیوەکانی رایدەوەشێنێ‌و بانگی دەکات. سیروانی گەنج پرخەی تێکەڵ بە بڵمە بڵمی (لە کۆڵم بەوە) دەبێ‌و دەخەوێتەوە.

مام بە ئارامی دەست بە سەر سەری دادێنێ. مام بە ئارامی دەست بە سەرکوڵمەکانی سیروانی گەنج دادێنێ. چاوێك لە دەوروبەر دەکان. ئەو پتر خۆی مات دەکات و ئەو یاخیتر. مام دەستێك بەسەر پشتی سیروانی گەنج دادێنێ. سیروان دەجووڵێتەوەو دیسان خەوی لێدەکەوێتەوە. مام هەست و خوست لەخۆی دەبڕێ. تا دڵنیا دەبێ سیروانی گەنج دیسان خەوەکەی قورس بۆتەوە. ئەو واقی وڕماوەو حەپەساو چاو لە دەستەکانی مام دەکات کە شێکی هەوەسی لە قامکەکانی هەڵدەوەرێ. مام بە ئارامی قامکەکانی بەرەوخوار نێوقەدی سیروانی گەنج دێنێ. مام پەنجەکانی لێك دەکاتەوەو سمتی سیروانی گەنج دەگوشێ. سیروانی گەنج چاوەکانی بە پەلە دەکاتەوەو یەك جێ‌هەڵدەستێتەسەر پێ‌و بێ دەنگ چاو لە چاوەکانی مام نادر دەکات. بێ دەنگییەکی کوشەندە ژوورەکە دادەگرێ. پاش چەند چرکەیەکی تاڵ مام نادر بە دەنگێگی لەرزۆك دەڵێ:

نیگابانی. وەرە سەرپۆستەکەت.

پاشان بە پەلە هەڵدەستێتە سەرپێ‌و لە ژوورەکە دەڕواتە دەرێ.

مەسخ

ئەم مەسخەهیچ پێوەندیەکی بە مەسخی کافکاوە نییە

ناسر رەسووڵی

بە کاکی گوتبوو قالۆنچەیەکی بۆ لە شووشە رۆبێك بخات، چون دەی هەویست لەسەر ژیان و فیزیکی جرۆجانەوەرەکان ئینشایەك بنووسێ. هەرجار کە چاوی لە قالۆنچەکە دەکرد بە بینینی بیری دەکەوتەوە کەسەبارەت بە کوێی قالۆنچەکە بنووسێت.

لەکۆتایی دا سیلەی روحمی گوڵی کردو جەوگرتی و نووسی(وەرن با داعبا چکۆلەکان ئەزێت نەکەین،وەرن باقالۆنچەکان لە شووشەکان دەربێنین). دەستی برد کە قالۆنچەکەی خۆشی لە شووشەکەی دەربێنێ، بینی کەشووشەکە کەوتووە و قالۆنچەکە نەماوە. هاوکات هەستی کرد کە شتێك بەسەر لاقی دا دەڕواو قتیلکەی دێت، قیژاندی و بە کتێبێك لەسەری داعبا چکۆلەکەی سەرلاقی داو پان و فلیچی کردەوە. گوتی: حەك عەمرت نەمێنێ ئەو قالۆنچەکەی کاکی...

(ئەم چیرۆکەم ساڵی ٨٣ بەزمانی فارسی لە رۆژنامەی همشهری ستوونی "قاب کوچك" ویژەنامەی دوچرخە دا بڵاوکردۆتەوە)

چاپکراوی نوێ:

"ئۆستوورەی چوارچێوە"

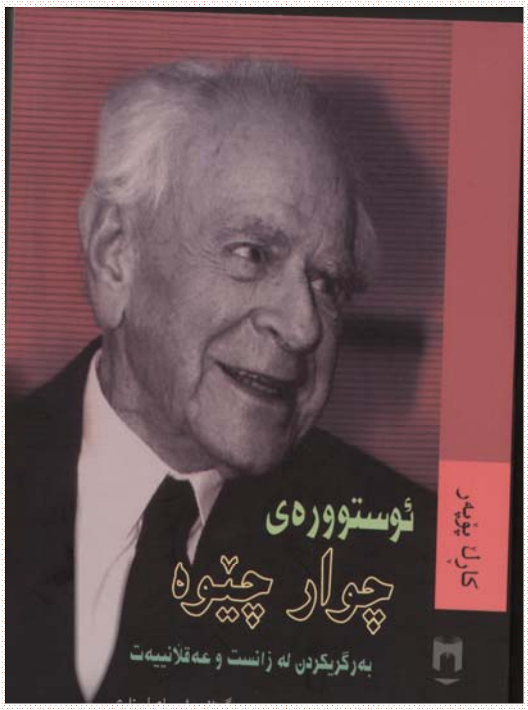

کتێبی "ئۆستورەی چوارچێوە" کە یەکێك لە بە ناوبانگترین بەرهەمە فیکری و تیوری‌یەکانی گەورە فەیلەسووفی جیهان کارڵ ریمۆند پۆپەرە بە زمانی کوردی کەوتە بەردەستی خوێنەران. ئەم کتێبە هەروەك لە نێوەڕۆکەکەیەوە دەردەکەوێ باس لە ململانێی نێوان دوو پرسی مەعریفەو زانست دەکاو پۆپەر بە تیۆری‌یەکانی فیزیك، شیمی، فەلسەفە، سیاسی، ئەستێرەناسی‌و کۆمەڵێك بابەتی دیکەی وەك ژنێتیك و ژیانناسی دەیەوێ شەڕو گۆڕەپانی نێوان ئەم دوو پرسە خۆشتر بکاو هەر وەك خۆی ئاماژەی پێکردوە زیاتر لە ٦٠ ساڵ تەمەنی فەیلەسووف بوونی خۆی سەرقاڵی تاوتوێ کردنی ئەو باسە بووە. ماوەتەوە بڵێین ئەو کتێبە لە لایەن سمایل زارعی‌یەوە وەرگێڕدراوەتە سەر زمانی کوردی و دەزگای موکریانی لە دوو تۆیی ٣٧٨ لاپەڕیی‌دا چاپ و بڵاوی کردۆتە.

KURDISTAN
The Organ of Kurdistan Democratic Party
No: 493 5 Sep 2008

ماڵپەڕی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان، ڕۆژنامەی "کوردستان"و رادیۆ دەنگی کوردستان لە تۆڕی جیهانیی ئینتێرنێت دا:

www.kurdistanukurd.com
info@ kurdistanukurd.org   info@ kurdistanukurd.com
www.kurdchannel.com : Hotbird: 8 - MHZ: 12303 -
Polarization: Vertical - S R: 27500 - FEC: ¾

www.radiokurdistan.net
dengikurdistan@gmail.com
Radiopdk_Iran@yahoo.com
Tel: 00 9647701597268

تەلەفۆنی تەشکیلاتی نهێنی:
009647701901658
Kdp.Tashkilat@gmail.com
Tashkilat82@yahoo.com

فیلمی کوردیی "داڤید تۆلهیلدان" لە یۆنان نیشان دەدرێ

فیلمێکی دەرهێنەری کورد مانۆ خەلیل بە ناوی "داڤید تۆلهیلدان" لە فیستیڤاڵی نێونەتەوەیی پانۆراما دا لە یۆنان نیشان دەدرێ.

لە رۆژانی ١١ـ٣ی مانگی ئۆکتۆبردا دووەمین فیستیڤاڵی نێونەتەوەیی فیلمی پانۆراما لە شاری پاتراس بەرێوە دەچێ.

بە پێی زانیارییەکان لەو رۆژەوە کە ئەم فیلمە کوردییە هاتۆتە سەر پەردە دەوڵەتی تورکیە دژایەتیی ئەو فیلمە دەکا. دەوڵەتی تورکیە چەند نامەی بۆ حکومەتی سویس و تلویزیۆنی ئەو وڵاتە ناردوە و لەواندا نارەزایەتیی نیشان داوە کە بۆ ئەو فیلمە نیشان دراوە. جگە لەوە لە هەر جێگایەك ئەو فیلمە نیشان دەدرێ کۆنسولگەریی تورکیە لەو وڵاتە داوا دەکا ئەو فیلمە راگرن. بەو حاڵەش فیلمی ناوبراو تا ئێستا لە زیاتر لە ٢٠ فیستیڤاڵی نێونەتەوەیی دا نیشان دراوە و تا دێ پێشوازیی زیاتری لێدەکرێ.

ناوەندی زانیاریی رۆژهەڵاتی کوردستان دامەزرا

ژمارەیەك لە رووناکبیرانی کورد لە دەرەوەی وڵات بە بڵاکردنەوەی راگەیەنراوێك دامەزرانی "ناوەندی زانیاریی رۆژهەڵاتی کوردستان" یان راگەیاند. وەك لە راگەیاندراوەکەدا هاتووە بنکەی سەرەکیی ئەو ناوەندە لە ئوسلۆی پێتەختی نۆرویژەو بڕیار وایە لە چەندین وڵاتی جیهان لك بکاتەوە. دامەزرێنەرانی ئەم ناوەندە هەروەها ئاماژەیان بەوە کردوە کە "ناوەندی زانیاریی رۆژهەڵاتی کوردستان گرێدراوی هیچ لایەنێکی سیاسی و ئایینی نیە، بەڵام لە هەوڵ دادەبێت کە پێوەندییەکی زۆر نزیکی لەگەڵ گشت لایەنە جیاوازەکانی رۆژهەڵاتی کوردستان هەبێ، بۆ ئەوەی بتوانێ لە کۆکردنەوە و پێدانی زانیاریی گشتی لەمەڕ رۆژهەڵاتی کوردستان سەرکەوتوو بێت".

لە کۆتایی ئەو راگەیەنراوەدا ئادرێسی ماڵپەرو پێوەندیی ئەو ناوەندە خراوەتە بەرچاو کە بەم شێوەیەی خوارەوەن:

www.eastkurdistan.org
eskurdistan@yahoo.com
eskurdistan@gmail.com

ئیمام جومعەی مێهریز:

خودا ئەو رۆژە نەهێنێ کە ناپیاوێک بیهەوێ لە مێهریز سینەما دروست بکا

ئیمام جومعەی مێهریز عەلی بورهان لە کۆبوونەوەیەك دا کە بە بۆنەی کردنەوەی لکی دامەزراوەی فەرهەنگیی قورئان وتارێکی پێشکەش کرد، بەتوندی هێرشی کردە سەر ژنانی بێ حیجاب و وتی: "ژنانی بێ حیجاب لە کەری بێ کورتان دەچن کە ئێستا لە کۆمەڵگادا خۆیان دەنوێنن".

ناوبراو لە درێژە دا وتی: "خەڵکی مێهریز خۆشیان لە چارەی ژنی مانتۆ لەبەر نایەت و ناهێڵن زانکۆیەك لە شارەکەیان بکرێتەوە کە ژنانی مانتۆلەبەر رووی تێکەن. چ بگا بەوەیکە ناپیاوێك بیهەوێ

رۆژێك لەم شارە سینەما دروست بکا. خودا ئەو رۆژە نەهێنی کە کچان و کوڕانی ئەم شارە مەزهەبییە لە هۆڵی تاریکی سینەمادا دەست لەگەڵ یەکتر تێکەڵ بکەن و دواتر دەست بکەن بە نامە گۆڕینەوەو تەلەفوون بۆ یەکتر کردن". ئیمام جومعەی مێهریز هەروەها لە بەشێکی دیکەی وتارەکەی‌دا سەبارەت بەو ژنانەی کە بەد حیجابن وتی: " حەدیسێك هەیە کە دەڵێ، رۆژێك دادێ کە مرۆڤەکان خۆیان دادەپۆشن، بەڵام دیسانەکە هەر رووتن. هەندێك لە زانایان دەیانوت کە ئەم حەدسیە هەڵەیە. چۆن دەکرێ مرۆڤ هەم رووت بێ و هەم پۆشتە، بەڵام ئەمڕۆکە بە هاتنی ئەو جلە نوێیانەو مانتۆو گۆرەویی تەسك و شوشەیی بۆمان سەلماوە کە دەکرێ مرۆڤ هەم رووت بێ و هەم پۆشتە.

جەمیل رۆستەمی خەڵاتی ئاشتیی کۆلۆمباینی وەدەست هێنا

فیلمی سینەمایی "ژانی گەل" لە دەرهێنانی هونەرمەندی سینەماکار جەمیل رۆستەمی لە فیستیڤاڵی نێونەتەوەیی "مۆندنس" لە ئەمریکا خەڵاتی ئاشتیی کۆلۆمباینی وەرگرت.

ئەم خەڵاتە بە فیلم یان سینەماکارێك دەبەخشرێ کە بۆ ئاشتیی و لە دژی توندوتیژی بانگەشە دەکا.

فیستیڤاڵی نێونەتەوەیی فیلمی "مۆندنس" کە یەکەم خولی لە ساڵی ٢٠٠٠ دا بەرێوە چوو، لە رۆژانی ٢٩ی ژووئەن تا یەکی سێپتامبر لە شاری بۆلدر لە هەرێمی کۆلۆرادۆی ئەمریکا بەرێوەچوو.

فیلمی سینەمایی "ژانی گەل" لە بەشە سەرەکییەکانی ئەم فستیڤاڵە دا لەگەڵ چەند فیلم لە وڵاتانی ئینگلستان، رووسییە، ژاپۆن، ئەمریکا، ئافریقای باشوور، فەرانسەو هێندوستان خرایە سەر پەردە.

"ژانی گەل" دووەمین بەرهەمی سینەمایی جەمیل رۆستەمییەو لەسەر بنەمای رۆمانی"ژانی گەل" لە نووسینی ئیبراهیم ئەحمەد بەرهەم هاتووەو باس لە بارودۆخی سیاسیو فەرهەنگی کوردستانی ٥٠ ساڵ لەمەوبەر دەکا.

فیلمی "فریشتەکان لە نێو خاکدا دەمرن" بۆ فستیڤاڵی جیهانی کورتە فیلمی هێندوستان هەڵبژێردرا

فیلمی (فریشتەکان لە نێو خاکدا دەمرن) باسی بەسەرهاتی کیژۆڵەیەکی شاری هەڵەبجەیەو ماوەکەی ٣١ خولەکەو بابەك ئەمینی درووستی کردوە. ئەم فیلمە بۆ بەشداری کردن لە بەشی پێشبڕکێی حەوتەمین فستیڤاڵی چاوی سێیەمی هێندوستان هەڵبژێردراوە.

لەم فستیڤاڵەدا کورتە فیلمەکانی جیهان لە ١٦ تا ٢٣ی ئۆکتۆبر لە شاری مۆمبای هێندوستان نمایشدەکرێن.

فیلمی (فریشتەکان لە نێو خاکدا دەمرن) لە دەرهێنانی بابەك ئەمینی پێشتر خەڵاتی پاسکێڵی زێڕینی فستیڤاڵی ئۆسلۆو خەڵاتی تایبەتی لێژنەی ژوولیو خەڵاتی باشترین فیلمنامەی لە فستیڤاڵی ئاباگنەی فەرەنسەو خەڵاتی باشترین فیلم بۆ بینەرانی لە فستیڤاڵی بۆخومی وڵاتی ئاڵمان وەرگرتبوو.

شایانی ئاماژەیە بابەك ئەمینی خەڵکی شاری سنەی رۆژهەڵاتی کوردستانەو دەرچووی ئەنجومەنی سینەماجەوانی ئەو شارەیە.

سەرچاوە:kurdistan tv

بەر لەماڵاوایی

هەموومان مرۆڤین‌و مافی ژیانمان هەیە

کوێستان فتوحی

فریشتە نەجاتی خەڵکی مەریوان تەمەنی ١٨ ساڵە بوو کە باوکی بەزۆر دای بە پیاوێك کە ١٨ ساڵ لە خۆی گەورەتر بوو. دوای دوو ساڵ ژیان لەگەڵ ئەو پیاوە لێی جیابۆوەو گەڕایەوە ماڵی باوکی. بەڵام باوکی بە تۆمەتی پێوەندیی نامەشرووع کە هیچکات ئیسبات نەبوو، فریشتەی وەبەرچەقۆداو گیانی لێ‌سەند. دوای دوو ساڵ ژیان لەگەڵ ئەو پیاوەی بە ناچاری لەگەڵی دەژیاو دوای ئەو تۆمەتو بوختانەش کە باوکی خستیە پاڵی، پزیشکی یاسایی رای‌گەیاند: "فریشتە نەجاتی هەر کچ بوو".

ساڵانە بە بیانووی پاراستنی شەرەفو نامووس چەندین کچو ژن لەلایەن پیاوانی خزمو کەسی خۆیانەوە گیانیان لێ‌دەسێندرێ.

لە رۆژهەڵاتی کوردستان لە نیوەی یەکەمی ساڵی ١٣٨٧دا ٩ ژنی کورد بوونەتە قوربانیی جینایەت بە ناوی "نامووس پارێزی"یەوە. تێکۆشەرانی بواری مافەکانی ژنان لە ئێران دەڵێن، رێژەی قەتڵەناموسییەکان لەم وڵاتەدا چۆتە سەرێ. ئەم کردارە نامرۆڤانەیە بەداخەوە بەرێژەیەکی زۆر بەرۆکی کۆمەڵگەی رۆژهەڵاتی کوردستانی گرتۆتەوە. دیاردەی کوشتن بە ناوی نامووس کولتوورێکی عەشیرەیی دواکەوتووانەیە کە لە نێو هێندێك کۆمەڵگەی دواکەوتوودا هەیەو یەکێك لەم کۆمەڵگایانە کۆمەڵگای کوردستانە. یاساکانی وڵاتی ئێرانیش بە جۆرێکن کە دەستی پیاوە دەمارگرژە بە ناو نامووسپەرستەکانی ئاوەڵا کردوەو دەتوانن بە بیانووی پاراستنی نامووس، دەست بۆ کوشتنی ژنان بەرنو بە ئاسانییش خۆیان لە سزادان دەرباز بکەن.

ئەگەر لە ریشەی ئەم کولتوورە بکۆڵرێتەوە، بێگومان تاوانی کوشتنی ژنان لەسەر مەسەلەی بەناو "پاراستنی نامووس" تەنیا لە ئەستۆی پیاوان نیە، بەڵکوو تاوانباری سەرەکی ئەو سیستمو یاساو سوننەتو باوەڕە غەڵەتانەن کە ژنیان کردۆتە کۆیلەی پیاوان. کولتووری زاڵو باوەڕو دابونەریتە غەڵەتەکانو نەبوونی یاسایەکی یەکسانو دادپەروەر لە بەرامبەر مرۆڤەکانداو نەبوونی پارێزگاری لە ژنانێك کە دەکەونە بەر توندوتیژیی بنەماڵەیی، لە ئێراندا بۆتە هۆی پەرەسەندنی کوشتنی ژنان بە بیانووی نامووسپارێزی. دەسەڵاتدارانی ئێرانیش لە جیاتی دیتنەوەی چارەیەك بۆ ئەم دیاردەیە. کە کۆمەڵگە هەمووی تێی‌دا زەرەرمەندە . بەشێوەیەکی نادیموکراتیكو توندوتیژانە حەرەکەتی ئازادیخوازانەو مافخوازانەی ژنان سەرکوت دەکاو خوازیارانی ئاڵوگۆر لە یاسا نابەرابەرەکان دا رەوانەی زیندانەکان دەکاو لە جیاتی گوێگرتن لە دەنگی حەقخوازانەی ژنانی بەرابەریخواز، دەستووری داخرانی ئەو نیهادە مەدەنییانە دەدا کە بۆ سڕینەوەی ئەو باوەڕو سوونەتە غەڵەتانە کار دەکەن کە بە ناوی پاراستنی نامووسو شەرەفەوە، باوك دەکاتە قاتڵی کچەکەی‌و برا دەکاتە قاتڵی خوشکەکەی‌و... حاکمانی کۆنەپارێزی ئێران بە تایبەتی لە کوردستان زۆر توندوتیژتر لەگەڵ دەنگی یەکسانیخوازان دا بەربەرەکانی دەکەنو زیاتر سەرکوتیان دەکەن.

رێکخراوی نێونەتەوەیی لێبوردن، مانگی رابردوو بە دەرکردنی بەیاننامەیەك رای‌گەیاند: "کۆماری ئیسلامی لەسەر درێژەدان بە پێشێلکردنی مافی کوردەکانی ئێران بە تایبەتی ژنانی کورد، بەردەوامە."

هەر لەو بەیاننامەیەدا هاتوە کە ژنانی کورد، نەتەنیا بە هۆی ژن بوونو ژیان لە کۆمەڵگەیەکی پیاوسالاردا، بەڵکوو وەك بەشێکیش لە کەمایەتیی کورد لە ئێراندا لەگەڵ جیاوازی‌و کەندوکۆسپی دووقات بەرەوروون.

ئێمە هەموومان مرۆڤینو مافی ژیانمان هەیە. مرۆڤ لە هیچ هەلومەرجێکدا مافی ئەوەی نیە مرۆڤێکی دیکە لە ژیان بێ‌بەش بکا. بەڵام کوشتنو لە ژیان بێبەش کردنی ژنان بە ناوی پارێزگاری لە شەرەفو نامووس لە رۆژهەڵاتی کوردستانیش، خەریکە دەبێتە شتێکی ئاسایی، بە جۆرێك کە کوشتنی ژنانو بڵاوبوونەوەی هەواڵەکان لەو بارەوە لە کوردستان ئەمڕۆ کەم کەس رادەچڵەکێنێ.

لێرەدا رووی قسەم دەکەمە هەموو چینو توێژێکی ئاگای نێو کۆمەڵ بە تایبەتی چالاکانی بواری مافی ژنان، رووناکبیران، پسپۆرانی دەروونناسی‌و کۆمەڵناسی‌و هەموو ئەو کەسو لایەنانەی بە جۆرێك خۆیان بە دڵسۆزی نەتەوە بندەستەکەیان دەزانن، ئەم مەسەلەیە بە هێند بگرنو زۆر بە جیددی هەوڵ و کۆششیان وەگەر بخەن بۆ نەهێشتنی ئەم کولتوورە شەرماوییە کە خەریکە لە ناو کۆمەڵگەی کوردستاندا پەرەدەستێنێ. دوژمنانمان پێیان خۆشە کۆمەڵگەیکی پڕ لە دەردو ئازارمان هەبێ. یەکێك لە رێگاکانی بەربەرەکانی لەگەڵ دوژمنانی کوردستان هەوڵدانە بۆ سڕینەوەی دیاردە ناشیرینەکانی ناو کۆمەڵگەی کوردستانو پشتگیرییە لە فەرهەنگێکی پێشکەوتوو یەکسانیخواز. هەر چەشنە کەمتەرخەمییەك لەم پێوەندییەدا زیان بە دوارۆژی نەوەکانی ئەم کۆمەڵگەیە دەگەیەنێ.

ئەو منداڵەی شاهیدی کوشتنی دایکیەتی دەبێ ببێتە چ مرۆڤێك بۆ کۆمەڵگەکەی؟

با زیاتر لەوە شاهیدی بێ‌مافی‌و حەقکوژییەکانی ژنانی کورد نەبینو لە جیاتی رقو کینەو خوێن رشتن منداڵەکانمان فێری دادپەروەری‌و خۆشویستنو رێزگرتن لە بەهاکانی ژیانو مافی یەکتر ببن.

هەرچەند ئەوەی لە ناشتنی فریشتەی نەجاتی ئەم قوربانییە تازەیەی نامووسپارێزی‌دا بینرا، جێگای لێوربوونەوەیە، تەرمی ئەو فریشتە بێ تاوانو ئەم کچە جوانەمەرگە لە سەر شانی ژنانێکی یەکجار زۆری شاری مەریوانو دەوروبەرو بە هاوڕێیەتی ژمارەیەکی زۆریش لە پیاوانی کورد بە خاك سپێردرا جێی خۆیەتی بەم بەشداری کردنو خۆپیشاندانە دڵ خۆش بکەین. ئەم خۆپیشاندانەو ئەو دروشمانەی لەوێ‌دا دران، نیشانەی نفرەتو بێزاری بوو لەو کولتوورە شەرماوییەی بە ناوی "پاراستنی شەرەفو نامووس" گیانی ئینسانەکان دەسێنێ.

ئەگەر هەر تاوانێك دژی ژنانو هەر بە ناهەقکوشتنێك بەم چەشنە وڵامی بدرێتەوەو بکرێتە دەرفەتێك بۆ وەڕێخستنی نارەزایەتیی بەرینی ژنانو پیاوانی یەکسانیخوازو خاوەن ویژدان، باجو هەزینەی ئەم جۆرە تاوانانە دەچێتە سەرو، تاوانخوڵقێنان ناوێرن بە هاسانی دەست بۆ تاوان دژی ژنان بەرن. دەسەڵاتو یاسای هاندەرو پارێزەری ئەم جۆرە تاوانو تاوانکارییەش، لە بەرامبەر شەپۆلی پڕخرۆشی نارەزایەتیی خەڵکی دادپەروەرو یەکسانیخوازدا، سەرئەنجام دەبێ لە نێوان ملکەچی‌و پاشەکشە، یا چوون بۆ نێو زبڵدانی مێژوو بە شەقی خەڵکی ئاگاو راپەڕیو، یەکیان هەڵ بژێرن.